

Kod CCI	[15 znaków]
Tytuł	Program Interreg VI A Meklemburgia-Pomorze Przednie / Brandenburgia / Polska 2021 - 2027
Wersja	Projekt 08.11.2021 r.
Pierwszy rok	[4]
Ostatni rok	[4]
Kwalifikowalny od	
Kwalifikowalny do	
Nr decyzji Komisji	
Data decyzji Komisji	
Nr decyzji zmieniającej program	[20]
Data wejścia w życie decyzji zmieniającej program	
Regiony NUTS objęte programem	DE405 Barnim DE409 Märkisch-Oderland DE40I Uckermark DE80J Mecklenburgische-Seenplatte DE80L Vorpommern-Rügen DE80N Vorpommern-Greifswald PL424 Miasto Szczecin PL426 Koszaliński PL427 Szczecinecko-pyrzycki PL428 Szczeciński
Komponent	A

Niniejszy dokument jest zgodny z zasadami dostępności.

W trosce o środowisko naturalne zaleca się drukowanie dokumentu w następujący sposób, np:

- Druk jednostronny / Druk dwustronny / Przerzuć strony wzdłuż długiej krawędzi lub
- Dwie strony na jednej stronie / Druk dwustronny / Przerzuć strony wzdłuż krótkiej krawędzi.

Spis treści

1 Wspólna strategia Programu: główne wyzwania w zakresie rozwoju oraz działania podejmowane w ramach polityki	7
1.1 Obszar Programu (nie jest wymagane dla programów Interreg C).....	7
1.2 Wspólna strategia programu: Podsumowanie głównych wspólnych wyzwań z uwzględnieniem różnic i nierówności gospodarczych, społecznych i terytorialnych, a także wspólnych potrzeb inwestycyjnych i komplementarności oraz synergii z innymi programami i instrumentami finansowania, wniosków z dotychczasowych doświadczeń oraz strategii makroregionalnych i strategii na rzecz basenu morskiego, w przypadku gdy obszar objęty programem w całości lub w części jest objęty co najmniej jedną strategią	7
1.3 Uzasadnienie wybranych celów polityki oraz celów specyficznych Interreg, odpowiadających im priorytetów, celów szczegółowych oraz form wsparcia z uwzględnieniem, w stosownych przypadkach, kwestii brakujących połączeń w infrastrukturze transgranicznej	31
2 Priorytety	41
2.1 Określenie priorytetu (podać dla każdego priorytetu).....	41
2.1.1 Cel szczegółowy (podać dla każdego wybranego celu szczegółowego)	41
2.1.2 Powiązane rodzaje działań oraz ich oczekiwany wkład w realizację wspomnianych celów szczegółowych oraz, w stosownych przypadkach, strategii makroregionalnych i strategii na rzecz basenu morskiego	41
2.1.3 Wskaźniki.....	44
2.1.4 Główne grupy docelowe	46
2.1.5 Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania zintegrowanych inwestycji terytorialnych,	

rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność lub innych narzędzi terytorialnych	46
2.1.6 Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych	46
2.1.7 Indykatorywny podział zasobów programu UE wg rodzaju interwencji	47
2.2 Określenie priorytetu (podać dla każdego priorytetu).....	49
2.2.1 Cel szczegółowy (podać dla każdego wybranego celu szczegółowego)	49
2.2.2 Powiązane rodzaje działań oraz ich oczekiwany wkład w realizację wspomnianych celów szczegółowych oraz, w stosownych przypadkach, strategii makroregionalnych i strategii na rzecz basenu morskiego	49
2.2.3 Wskaźniki.....	53
2.2.4 Główne grupy docelowe.....	55
2.2.5 Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania zintegrowanych inwestycji terytorialnych, rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność lub innych narzędzi terytorialnych	55
2.2.6 Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych	56
2.3 Określenie priorytetu (podać dla każdego priorytetu).....	59
2.3.1 Cel szczegółowy (podać dla każdego wybranego celu szczegółowego)	59
2.3.2 Powiązane rodzaje działań oraz ich oczekiwany wkład w realizację wspomnianych celów szczegółowych oraz, w stosownych przypadkach, strategii makroregionalnych i strategii na rzecz basenu morskiego	59
2.3.3 Wskaźniki.....	62
2.3.4 Główne grupy docelowe.....	63
2.3.5 Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania zintegrowanych inwestycji terytorialnych, rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność lub innych narzędzi terytorialnych	64
2.3.6 Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych	64
2.3.7 Indykatorywny podział zasobów programu UE wg rodzaju interwencji	65
2.4 Określenie priorytetu (podać dla każdego priorytetu).....	67
2.4.1 Cel szczegółowy (podać dla każdego wybranego celu szczegółowego)	67
2.4.2 Powiązane rodzaje działań oraz ich oczekiwany wkład w realizację wspomnianych celów szczegółowych oraz, w stosownych przypadkach, strategii makroregionalnych i strategii na rzecz basenu morskiego	67
2.4.3 Wskaźniki.....	70

2.4.4	Główne grupy docelowe.....	72
2.4.5	Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania zintegrowanych inwestycji terytorialnych, rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność lub innych narzędzi terytorialnych	72
2.4.6	Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych	72
2.4.7	Indykatywny podział zasobów programu UE wg rodzaju interwencji	73
2.5	Określenie priorytetu (podać dla każdego priorytetu).....	75
2.5.1	Cel szczegółowy (podać dla każdego wybranego celu szczegółowego). 75	
2.5.2	Powiązane rodzaje działań oraz ich oczekiwany wkład w realizację wspomnianych celów szczegółowych oraz, w stosownych przypadkach, strategii makroregionalnych i strategii na rzecz basenu morskiego	75
2.5.3	Wskaźniki.....	79
2.5.4	Główne grupy docelowe.....	80
2.5.5	Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania zintegrowanych inwestycji terytorialnych, rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność lub innych narzędzi terytorialnych	81
2.5.6	Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych	81
2.5.7	Indykatywny podział zasobów programu UE wg rodzaju interwencji	81
2.6	Określenie priorytetu (podać dla każdego priorytetu).....	84
2.6.1	Cel szczegółowy (podać dla każdego wybranego celu szczegółowego) 84	
2.6.2	Powiązane rodzaje działań oraz ich oczekiwany wkład w realizację wspomnianych celów szczegółowych oraz, w stosownych przypadkach, strategii makroregionalnych i strategii na rzecz basenu morskiego	84
2.6.3	Wskaźniki.....	87
2.6.4	Główne grupy docelowe.....	89
2.6.5	Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania zintegrowanych inwestycji terytorialnych, rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność lub innych narzędzi terytorialnych	89
2.6.6	Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych	89
2.6.7	Indykatywny podział zasobów programu UE wg rodzaju interwencji	90
2.7	Określenie priorytetu (podać dla każdego priorytetu).....	91
2.7.1	Cel szczegółowy (podać dla każdego wybranego celu szczegółowego) 91	

2.7.2 Powiązane rodzaje działań oraz ich oczekiwany wkład w realizację wspomnianych celów szczegółowych oraz, w stosownych przypadkach, strategii makroregionalnych i strategii na rzecz basenu morskiego	91
2.7.3 Wskaźniki	93
2.7.4 Główne grupy docelowe	94
2.7.5 Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania zintegrowanych inwestycji terytorialnych, rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność lub innych narzędzi terytorialnych	95
2.7.6 Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych	95
2.7.7 Indykatory podział zasobów programu UE wg rodzaju interwencji	96
3 Plan finansowy	97
3.1 Środki finansowe w podziale na poszczególne lata	97
3.2 Łączne środki finansowe w podziale na poszczególne fundusze oraz współfinansowanie krajowe	98
4 Działania podjęte w celu zaangażowania odpowiednich partnerów programu w przygotowanie programu Interreg oraz rola tych partnerów programu we wdrażaniu, monitorowaniu i ewaluacji	100
5 Podejście do informowania o programie Interreg i jego widoczności (cele, grupy docelowe, kanały komunikacyjne, w tym wykorzystanie mediów społecznościowych, w stosownych przypadkach, planowany budżet i stosowne wskaźniki monitorowania i ewaluacji)	105
6 Wskazanie wsparcia dla projektów o małej skali, w tym małych projektów w ramach funduszy małych projektów	109
7 Przepisy wykonawcze	111
7.1 Instytucje programu	111
7.2 Procedura utworzenia wspólnego sekretariatu	113
7.3 Podział odpowiedzialności pomiędzy uczestniczącymi państwami członkowskimi oraz, w stosownych przypadkach, państwami trzecimi lub krajami partnerskimi oraz KTZ w przypadku korekt finansowych dokonywanych przez instytucję zarządzającą lub Komisję	114
8 Stosowanie stawek jednostkowych, kwot ryczałtowych, stawek ryczałtowych i finansowania niepowiązanego z kosztami	115

Mapa.....	116
Aneks 3.....	116

1 Wspólna strategia Programu: główne wyzwania w zakresie rozwoju oraz działania podejmowane w ramach polityki

1.1 Obszar Programu (nie jest wymagane dla programów Interreg C)

Podstawa prawna: Artykuł 17 ustęp 3 litera a, Artykuł 17 ustęp 9 litera a

Pole tekstowe [2.000]

Obszar objęty Programem Meklemburgia – Pomorze Przednie / Brandenburgia / Polska liczy 42.278 km² powierzchni i obejmuje województwo zachodniopomorskie (NUTS2 PL42) po stronie polskiej oraz wschód Meklemburgii - Pomorza Przedniego z jednostkami NUTS3 Vorpommern-Greifswald (DE80N), Vorpommern-Rügen (DE80L) i Mecklenburgische Seenplatte (DE80J) oraz północny wschód Brandenburgii z jednostkami NUTS3 Uckermark (DE40I), Barnim (DE405) i Märkisch-Oderland (DE409).

1.2 Wspólna strategia programu: Podsumowanie głównych wspólnych wyzwań z uwzględnieniem różnic i nierówności gospodarczych, społecznych i terytorialnych, a także wspólnych potrzeb inwestycyjnych i komplementarności oraz synergii z innymi programami i instrumentami finansowania, wniosków z dotychczasowych doświadczeń oraz strategii makroregionalnych i strategii na rzecz basenu morskiego, w przypadku gdy obszar objęty programem w całości lub w części jest objęty co najmniej jedną strategią

Podstawa prawna: Artykuł 17 ustęp 3 litera b, Artykuł 17 ustęp 9 litera b

Pole tekstowe [50.000]

A Rozwój obszaru Programu

Ze względu na zmiany demograficzne, zmiany strukturalne w gospodarce oraz coraz bardziej odczuwalne skutki zmian klimatycznych obszar objęty Programem stoi w obliczu poważnych wyzwań, których przezwyciężenie jest warunkiem zapewnienia konkurencyjności gospodarki i atrakcyjnych warunków życia.

Jednocześnie w ostatnich latach w sposób odczuwalny wzrósł stopień powiązań transgranicznych.

A.1 Struktura przestrzenna, demografia i przemiany demograficzne

Obszar programowania stanowi północną część polsko – niemieckiego obszaru powiązań nad Morzem Bałtyckim po obu stronach wód granicznych Zatoki Pomorskiej, Zalewu Szczecińskiego i rzeki Odry.

Centrum obszaru programowania tworzy europejska Metropolia Szczecin wraz z otaczającym ją transgranicznym regionem metropolitalnym. Położony w północno-wschodniej części obszaru programowania Koszalin jest, jako aglomeracja miejska, regionalnym centrum rozwoju. Na południowym zachodzie obszar Programu graniczy z metropolią Berlina wraz z jej obszarem powiązań, który obejmuje duże części powiatów Barnim i Märkisch-Oderland. Dalszymi znaczącymi ośrodkami miejskimi są centra regionalne Stralsund/ Greifswald i Neubrandenburg, średnie ośrodki miejskie Bernau, Eberswalde i Schwedt nad Odrą oraz centra regionalne Stargard, Świnoujście, Kołobrzeg, Wałcz i Szczecinek.

Im większa jest odległość danej lokalizacji od metropolii Szczecina, Berlina i aglomeracji koszalińskiej, tym bardziej obszar programowania charakteryzuje się peryferyjnym położeniem i przewagą terenów wiejskich.

W 2020 r. na całym obszarze programowania zamieszkiwało ok. 2,9 mln osób. Największa gęstość zaludnienia występuje w okolicach Berlina, w regionie metropolitalnym Szczecina oraz w aglomeracji koszalińskiej. Od 2013 r. liczba ludności nieco się zmniejszyła. W porównaniu z rokiem 2020 prognozy przewidują do roku 2030 spadek liczby ludności o 6 % oraz znaczne starzenie się społeczeństwa.

W latach 2013-2019 znacząco wzrosły powiązania funkcjonalne pomiędzy niemiecką a polską częścią obszaru programowania. W tym okresie liczba mieszkańców legitymujących się polskim obywatelstwem, a zamieszkujących w niemieckiej części obszaru programowania, wzrosła prawie dwukrotnie i wynosiła niespełna 12 000 osób.

W latach 2015-2019 w niemieckiej części obszaru programowania doszło również do podwojenia liczby legitymujących się polskim obywatelstwem pracowników podlegających ubezpieczeniu społecznemu. Liczba ta wyniosła niespełna 10 000 osób.

Jako transgraniczne potrzeby działania w zakresie struktury przestrzennej i demografii zidentyfikowano w szczególności:

- wzmocnienie powiązań funkcjonalnych w transgranicznym regionie metropolitalnym Szczecina,
- jeszcze ściślejszą koordynację transgranicznego planowania i zagospodarowania przestrzennego
- wspólne świadczenie i korzystanie z usług publicznych oraz pokonywanie istniejących barier, jak i
- zwiększenie atrakcyjności obszaru programowania dla pracowników, przedsiębiorców i kapitału.

A.2 Język sąsiada

Nadal występuje bariera językowa i kulturowa. Jak wynika z badania Komisji Europejskiej "Współpraca transgraniczna w UE 2020", dla 77 % respondentów pochodzących z obszaru wsparcia badania w 2020 r. kwestia języka sąsiada stanowiła problem. Jest to o 8 % mniej niż w 2015 r.

Mimo zachęcających sukcesów projektów pilotażowych, liczba uczniów uczących się języka niemieckiego jako języka obcego w polskich szkołach maleje, a odsetek niemieckich uczniów uczących się języka polskiego jako obcego jest nadal bardzo niski. Liczba uczniów wybierających język polski jako język obcy wzrosła w Brandenburgii i Meklemburgii-Pomorzu Przednim w latach 2013-2019 o 66 % i wynosi nieco poniżej 4 500. Stanowi to 1,2 % wszystkich uczniów w Brandenburgii i 0,7 % wszystkich uczniów w Meklemburgii-Pomorzu Przednim. W województwie zachodniopomorskim odsetek uczniów wybierających język niemiecki jako język obcy wyniósł w 2018 roku 43,2 %. Tym samym w okresie od 2013 roku nastąpił spadek o prawie 13 punktów procentowych.

W omawianej dziedzinie istnieje potrzeba podjęcia współpracy transgranicznej, w szczególności w zakresie

- nauki języka sąsiada i kompetencji interkulturowych,
- rozszerzania transgranicznych, dwu- i wielojęzycznych programów szkoleniowych i naukowych
- uznawania komponentów cyklu edukacyjnego i kwalifikacji,
- wymiany uczniów i nauczycieli.

A.3 Rynek pracy

Rynek pracy na obszarze programowania w ostatnich latach rozwijał się w dobrym kierunku. W latach 2013-2019 zatrudnienie wzrosło o prawie dziewięć punktów procentowych. Jednocześnie gwałtownie spadło bezrobocie, w niektórych przypadkach o połowę, i w 2019 r. wyniosło mniej niż 10 %. Istnieją duże różnice regionalne: podczas gdy w Szczecinie, Świnoujściu, Kołobrzegu, Policach czy Goleniowie bezrobocie wynosiło w niektórych przypadkach znacznie poniżej 5 %, a w powiatach Märkisch-Oderland i Barnim było tylko nieznacznie wyższe, to w powiatach białogardzkim, choszczeńskim i łobeskim przekraczało 15 %.

W niektórych branżach już teraz występuje wyraźny niedobór siły roboczej. Pomimo znacznego wzrostu wzajemnych powiązań na rynku pracy, zwłaszcza patrząc na polskich pracowników transgranicznych, barierą wejścia na rynek pracy jest znajomość języków i uznawanie kwalifikacji.

W obszarze transgranicznego zintegrowanego rynku pracy potrzeba działania dotycząca istnieje przede wszystkim,

- tworzenia perspektywy dla młodych ludzi i absolwentów szkół wyższych,
- poprawy możliwości nabywania i uznawania lub akceptowania kwalifikacji nabytych w kraju sąsiada,
- wzmocnienia wzajemnych powiązań na rynku pracy i tzw. kultura powitania oraz zapewnienia wysokiej jakości miejsc pracy,
- poprawy usług doradczych i przekazywania informacji pracownikom, osobom poszukującym pracy i uczniom zawodu.

A.4 Gospodarka i innowacje

W odniesieniu do lokowania nowych przedsiębiorstw i wzrostu produktu krajowego brutto rozwój gospodarczy w ostatnich latach należy określić jako pozytywny.

Niewielki zakres innowacji, rosnący niedobór wykwalifikowanych pracowników oraz możliwe zakłócenia w wyniku przemian strukturalnych w przemyśle stanowią zagrożenia dla przyszłego rozwoju gospodarczego.

Ważnymi filarami rozwoju ekonomicznego są gospodarka morską i turystyka, ale także przemysł drzewny i papierniczy, rolnictwo i produkcja żywności, logistyka, przemysł metalurgiczny oraz szeroko rozumiane usługi przyszłości.

W latach 2013-2018 na obszarze programowania znacznie wzrósł produkt krajowy brutto i w 2018 r. kształtował się na poziomie nieco poniżej 11 000 EURO na mieszkańca w województwie zachodniopomorskim. Po stronie niemieckiej wielkości wahały się między 21 000 EURO na mieszkańca w powiecie Märkisch-Oderland a 29 000 EURO na mieszkańca w powiecie Uckermark. Jednak nadal region plasował się poniżej średniej krajowej wynoszącej ponad 40 000 EURO na mieszkańca dla Niemiec i nieco poniżej 13 000 EURO na mieszkańca w Polsce.

W 2018 r. wydatki na badania i rozwój wyniosły w województwie zachodniopomorskim 0,55 %, w Brandenburgii 1,7 %, a w Meklemburgii-Pomorzu Przednim 1,81 % produktu krajowego brutto. Jest to znacznie poniżej średniej krajowej wynoszącej 3,13 % w Niemczech i 1,21 % w Polsce.

Według Regional Innovation Scoreboard 2019 kraje związkowe Meklemburgia-Pomorze Przednie i Brandenburgia znajdują się wśród niemieckich regionów w dolnej połowie rankingu. Z kolei województwo zachodniopomorskie, choć w ostatnich latach zdołało poprawić swoje wyniki w tym zakresie, zajmuje 14 miejsce z 17 polskich regionów (16 województw oraz miasto stołeczne Warszawa).

Meklemburgia-Pomorze Przednie, Brandenburgia i Pomorze Zachodnie w swoich regionalnych strategiach innowacyjności określił priorytety strategiczne.

Są one wzajemnie tożsame przede wszystkim w takich obszarach innowacji jak zdrowie/nauki o życiu (ang. life sciences), informacja i komunikacja, przemysł spożywczy, transport i mobilność oraz energia.

Na obszarze objętym Programem znajdują się w sumie 23 szkoły wyższe, z czego 11 w samym Szczecinie. Inne miasta uniwersyteckie to Koszalin, Greifswald, Stralsund, Neubrandenburg i Eberswalde. Oprócz uniwersytetów, na obszarze objętym Programem znajdują się liczne instytucje badawcze, m.in. w Greifswaldzie i jego otoczeniu, w Müncheberg, Neustrelitz, Szczecinie, w otoczeniu Koszalina i w Świnoujściu.

Meklemburgia-Pomorze Przednie, Brandenburgia i Pomorze Zachodnie są krajowymi liderami w wytwarzaniu energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii. Jednocześnie nadal istnieje potencjał do zwiększenia produkcji energii elektrycznej i innych rodzajów energii z OZE. W ostatnich latach tempo rozwoju uległo spowolnieniu. Jednym z potencjałów, który wciąż nie jest w pełni wykorzystany, jest problematyka regionalnego wykorzystania energii wytwarzanej z OZE.

Istnieje potrzeba podjęcia działań transgranicznych, w szczególności w zakresie:

- transgranicznego usieciowienia przedsiębiorców,
- wspólnego wzmocnienia obszaru programowania jako miejsca prowadzenia działalności gospodarczej i naukowej,
- silniejszego ukierunkowania współpracy na technologie przyszłości,
- rozszerzania współpracy w zakresie badań i rozwoju oraz transferu technologii i wiedzy,
- transgranicznego usieciowienia szkół wyższych,
- wykorzystania potencjału w zakresie wytwarzania, magazynowania i regionalnego wykorzystania energii odnawialnej poprzez transgraniczny transfer technologii.

A.5 Kultura i turystyka

Obszar objęty Programem dysponuje bogatym, ściśle ze sobą powiązaniem dziedzictwem kulturowym i przyrodniczym oraz przyciąga każdego roku miliony turystów, szczególnie na wybrzeże Morza Bałtyckiego. Jest to popularna destynacja

turystyki uzdrowiskowej i rekreacyjnej, turystyki aktywnej, przyrodniczej i kulturowej, turystyki miejskiej i coraz częściej także turystyki zdrowotnej. W 2019 r. na obszarze programowania odnotowano ponad 41,1 mln noclegów, z czego 32,5 mln na wybrzeżu Morza Bałtyckiego. Od 2013 roku liczba udzielonych noclegów wzrosła o 19%.

Warunki prowadzenia takiej działalności uległy w ostatnich latach dalszej poprawie dzięki inwestycjom publicznym i prywatnym, np. w sieć ścieżek rowerowych. Znaczny potencjał wzrostu istnieje na terenach turystycznych położonych poza wybrzeżem Morza Bałtyckiego. Potencjał turystyki transgranicznej jest daleki od możliwości pełnego wykorzystania - częściowo z powodu bariery językowej.

Skutki pandemii COVID 19 wyjątkowo silnie dotknęły turystykę, hotelarstwo i instytucje kulturalne. Szczególnie transgraniczne oferty turystyczne i kulturalne były wykorzystywane w znacznie mniejszym stopniu. Na przykład w 2020 r. liczba noclegów udzielonych gościom zagranicznym spadła w porównaniu z rokiem poprzednim o prawie połowę w województwie zachodniopomorskim i nawet o ponad połowę w Meklemburgii-Pomorzu Przednim i Brandenburgii. Spadek ten był znacznie wyższy niż spadek zaobserwowany w przypadku gości krajowych.

Aby w przyszłości w pełni wykorzystać potencjał w dziedzinie kultury i turystyki oraz przezwyciężyć negatywny wpływ pandemii COVID-19 na transgraniczną turystykę i kulturę, konieczne są,

- poprawa transgranicznego dostępu do oferty kulturalnej i turystycznej,
- zintensyfikowanie transgranicznej współpracy instytucjonalnej w dziedzinie sztuki i kultury,
- zwiększenie świadomości wspólnej kultury i historii,
- promowanie turystyki transgranicznej, zwłaszcza na obszarach wiejskich, turystyki przyrodniczej, aktywnej i zdrowotnej, turystyki dla osób starszych (ang. "silver tourism") oraz łączenie tras turystycznych ponad granicami,

- wspólne wprowadzanie na rynek transgranicznych wielojęzycznych ofert turystycznych i kulturalnych we współpracy z regionalnymi organizacjami turystycznymi,
- włączanie produktów regionalnych do procesów generowania wartości dodanej w turystyce,
- wspieranie tworzenia transgranicznych sieci współpracy
- koordynacja wspólnych norm jakości, wdrożenie transgranicznej wymiany wiedzy i transferu najlepszych praktyk oraz wzmocnienie językowych i interkulturowych kwalifikacji pracowników branży turystycznej i instytucji kulturalnych.

A.6 Środowisko przyrodnicze

Obszar objęty Programem charakteryzuje się wyjątkowym dziedzictwem przyrodniczym. Zatoka Pomorska, wyspy Uznam-Wolin, Zalew Szczeciński i Dolina Dolnej Odry tworzą spójny transgraniczny obszar przyrodniczy. W ostatnich latach wzrosła presja ze strony różnych konkurencyjnych form użytkowania terenów w odniesieniu do takich funkcji jak rolnictwo, osadnictwo i rozwój transportu.

W województwie zachodniopomorskim oraz w krajach związkowych Brandenburgia i Meklemburgia-Pomorze Przednie znaczna część terenów jest chroniona na podstawie krajowego prawa ochrony przyrody. W 2019 roku na Pomorzu Zachodnim 47 %, w Meklemburgii-Pomorzu Przednim ok. 30 %, a w Brandenburgii ponad 42 % powierzchni każdego z regionów posiadało prawny status różnych form ochrony przyrody. Na obszarze objętym Programem znajdują się 24 duże obszary chronione o łącznej powierzchni prawie 941 000 ha. Ze względu na duże, przylegające do siebie obszary leśne i jeziora, jak również ekosystemy morskie w wodach zalewów i Zatoki Pomorskiej, obszar objęty Programem ma szczególne znaczenie w europejskim systemie obszarów chronionych NATURA 2000.

Od 2013 r. na obszarze programowania poprawie uległa jakość powietrza atmosferycznego i wód gruntowych. Z drugiej strony, wzrosła ilość odpadów komunalnych, przy jednoczesnym wzroście poziomu recyklingu. Dobry stan wód powierzchniowych osiągnięto jak dotąd tylko w niektórych przypadkach, a w ostatnich latach nastąpił dalszy wzrost stopnia zasklepienia powierzchni ziemi.

Współpraca w zakresie ochrony przyrody była w latach 2014-2020 jednym z głównych elementów współpracy transgranicznej, co umożliwiło stworzenie trwałych sieci współpracy.

Za główne zadania współpracy transgranicznej w tym zakresie uznano zatem:

- zapewnienie transgranicznej ochrony i zrównoważonego użytkowania gruntów, z uwzględnieniem skutków zmiany klimatu,
- podejmowanie wspólnych działań w celu zachowania różnorodności biologicznej,
- wzmocnienie współpracy w zakresie poprawy jakości wód,
- wzmocnienie wspólnej świadomości w odniesieniu do problematyki różnorodności biologicznej i zrównoważonego rozwoju.

A.7 Zmiany klimatu

W przyszłości obszar objęty Programem będzie w znacznym stopniu mierzył się ze skutkami zmiany klimatu. Od 1881 r. średnia roczna temperatura na obszarze programowania wzrosła o ponad jeden stopień. Do 2050 r. spodziewany jest jej dalszy wzrost o maksymalnie 1,5 °C. Ponadto przewiduje się, że poziom morza podniesie się o 50 centymetrów. W rezultacie zwiększy się prawdopodobieństwo wystąpienia i intensywność ekstremalnych zjawisk pogodowych, takich jak powódzie lub sztormy, a także częstotliwość i czas trwania suszy i związanego z tym wzrostu ryzyka pożarów lasów.

Skutki zmian klimatycznych stanowią obciążenie dla przyrody, rolnictwa i leśnictwa, a także dla zdrowia publicznego.

Ze względu na swoje położenie nad Morzem Bałtyckim problem wzrostu poziomu morza dotyczy bezpośrednio obszaru programowania. Wiąże się to ze zwiększonym ryzykiem wystąpienia spiętrań sztormowych ze zjawiskiem tzw. cofki wzdłuż rzek uchodzących do Morza Bałtyckiego oraz nasileniem procesów degradacji brzegów.

Aby w przyszłości móc lepiej wspólnie sprostać wyzwaniom związanym ze zmianami klimatu, konieczne jest,

- opracowanie i wdrożenie wspólnych strategii i koncepcji adaptacji do zmian klimatu,
- poszerzanie wiedzy i świadomości w zakresie zmian klimatycznych i ochrony klimatu poprzez transgraniczną wymianę wiedzy,
- dalsze pogłębianie współpracy w zakresie ochrony ludności i zapobiegania zagrożeniom.

A.8 Transport i mobilność

Przez obszar programowania prowadzą trasy Transeuropejskiej Sieci Transportowej (TEN-T). Korytarze sieci bazowej Morze Bałtyckie - Adriatyk i Morze Północne - Morze Bałtyckie przebiegają przez obszar programowania, a korytarze sieci bazowej Skandynawia - Morze Śródziemne, Wschód - Wschodnia część Morza Śródziemnego są do niego stykne na zachodzie i południu.

Znacznie poprawiła się transgraniczna dostępność drogowa. Po stronie niemieckiej ponadregionalna sieć drogowa jest w większości dobrze rozwinięta. Planowana jest budowa kolejnych obwodnic w ciągu dróg federalnych. Po stronie polskiej rozbudowywana jest ponadregionalna sieć drogowa. Do 2026 r. sieć dróg szybkiego ruchu będzie prawie kompletna.

Jakość połączeń transgranicznych w transporcie publicznym można ocenić jako niezadowalającą. Obok barier geograficznych (Zalew Szczeciński i Odra) decydują o tym niewystarczająca jakość i częstotliwość połączeń, wymagająca licznych przesiadek oraz niska jakość infrastruktury kolejowej. W 2020 r. przez granicę kursowały tylko trzy linie autobusowe. Planowane kluczowe projekty, takie jak budowa Szczecińskiej Kolei Metropolitalnej czy rozbudowa linii kolejowej Berlin-Szczecin, wymagają w najbliższych latach ścisłej koordynacji pomiędzy wszystkimi zaangażowanymi podmiotami.

Konieczne jest podjęcie działań przede wszystkim w zakresie poprawy transgranicznego lokalnego transportu publicznego. W szczególności należy

- promować i uatrakcyjnić transgraniczne usługi mobilności publicznej, także na obszarach wiejskich,
- stworzyć i rozbudować zintegrowane systemy taryfowe i informacyjne,
- rozwijać transgraniczny system atrakcyjnych połączeń i węzłów przesiadkowych.

A.9 Infrastruktura cyfrowa

Zasięg infrastruktury szerokopasmowej i dostępność szybkiego Internetu na obszarze objętym Programem ulega w ostatnich latach ciągłej poprawie. Pomimo tego nadal istnieją zwłaszcza na obszarach wiejskich miejsca z ograniczonym dostępem do infrastruktury cyfrowej. Znaczenie komunikacji cyfrowej w kontekście transgranicznym uwidoczniło się szczególnie podczas pandemii COVID-19, kiedy ze względu na ograniczenia wjazdu i przekraczania granic wymiana informacji mogła tymczasowo odbywać się wyłącznie za pośrednictwem Internetu. Możliwości komunikacji online rozpowszechniły się znacząco, nawet jeśli nie mogą one zastąpić spotkań bezpośrednich. Niemniej jednak należy się spodziewać, że w przyszłości technologie cyfrowe będą wykorzystywane we współpracy transgranicznej w znacznie szerszym zakresie niż dotychczas.

Konieczne jest podjęcie działań transgranicznych przede wszystkim w zakresie

- umożliwienia współpracującym instytucjom transgranicznym szerszego wykorzystania potencjału komunikacji online, zarówno w celu uproszczenia codziennej komunikacji, jak i zwiększenia odporności współpracy w sytuacjach kryzysowych,
- opracowywania i łączenia transgranicznych aplikacji i platform cyfrowych.

A.10 Współpraca transgraniczna

Integracja mieszkańców obszaru objętego Programem postępuje zarówno w życiu codziennym, jak i w gospodarce. Niemniej jednak nadal konieczne są wysiłki na rzecz budowania zaufania i zmniejszenia uprzedzeń.

Badanie Komisji Europejskiej z 2020 r. dotyczące współpracy transgranicznej pokazuje bardzo wyraźnie, że mimo licznych kontaktów na płaszczyźnie zawodowej i gospodarczej na obszarze objętym Programem Meklemburgia-Pomorze Przednie / Brandenburgia / Polska, bezpośrednie kontakty osobiste są ich mniej znaczącym komponentem niż w innych europejskich regionach przygranicznych.

Mimo wszystko stale wzrasta intensywność wzajemnych powiązania w codziennym życiu obywateli zamieszkujących obszar programowania. Przede wszystkim znacznie wzrosła liczba obywateli polskich mieszkających lub pracujących po jego niemieckiej stronie.

Funkcjonuje również intensywna współpraca między administracją a inicjatywami społeczeństwa obywatelskiego. Ważną rolę odgrywają tu stowarzyszenia Euroregionu Pomerania, które działają na rzecz łączenia ze sobą różnych form i podmiotów współpracy i zarządzają Funduszem Małych Projektów. W latach 2014-2020 w ramach Funduszu Małych Projektów 55 000 mieszkańców uczestniczyło we wspólnych działaniach mających na celu promowanie współpracy między administracjami i w ramach społeczeństwa obywatelskiego. Poprzez dalsze uproszczenie ramowych warunków uzyskania wsparcia ze środków Programu można będzie jeszcze pełniej wykorzystać potencjał Funduszu Małych Projektów, zwłaszcza w odniesieniu do zaangażowania inicjatyw społeczeństwa obywatelskiego.

Reakcją na rosnące powiązania obszaru programowania, szczególnie w Szczecińskim Obszarze Metropolitalnym, jest silniejsza instytucjonalizacja współpracy. Przykładem tego jest utworzenie Biura Szczecińskiego Regionu Metropolitalnego w Anklam, co w przyszłości znacznie poprawi warunki współpracy na obszarze SOM.

Wzmocnienie współpracy i wzajemnego zaufania pozostaje ważnym zadaniem w coraz bardziej zintegrowanej przestrzeni gospodarczej i społecznej. W szczególności konieczne jest:

- rozszerzanie i pogłębianie współpracy między niemieckimi i polskimi instytucjami na wszystkich szczeblach,

- wspieranie transgranicznej współpracy społeczeństwa obywatelskiego, zwłaszcza w odniesieniu do osób młodszych i starszych,
- dalsze doskonalenie umiejętności komunikowania się podmiotów transgranicznych, ich umiejętności językowej i wiedzy interkulturowej,
- wzmacnianie udziału społeczeństwa obywatelskiego w procesie integracji transgranicznej i europejskiej,
- udzielanie kompleksowych informacji na temat codziennego życia transgranicznego oraz ułatwiać przepływ informacji.

B Wybór głównych obszarów interwencji

Zidentyfikowane w wyniku analizy społeczno-gospodarczej potrzeby działań / zalecenia dotyczące działań zostały szczegółowo omówione z członkami Komitetu Programującego i uporządkowane w zależności od ich istotności.

W wyniku dyskusji sformułowano nadrzędny cel Programu:

"Więcej niż sąsiedztwo: wspólne kształtowanie trwałej i zrównoważonej przyszłości na północnym odcinku polsko-niemieckiego pogranicza".

Powyższa misja Programu winna posłużyć w szczególności:

- wykorzystaniu potencjału innowacyjnego na obszarze programowania poprzez lepszą współpracę transgraniczną między ekosystemami innowacji,
- wspólnej pracy nad strategiami i działaniami na rzecz ochrony klimatu, adaptacji do zmian klimatu i zachowania różnorodności biologicznej oraz ich wdrażaniu,
- wzmacnianiu kompetencji językowych i interkulturowych mieszkańców obszaru wsparcia w celu pełniejszego wykorzystania możliwości oferowanych przez kraj sąsiada,
- wzmocnieniu usieciowienia transgranicznej oferty kulturalnej i turystycznej oraz zaangażowaniu lokalnych społeczności w celu wzmacniania integracji mieszkańców i umożliwienia im większej partycypacji w lepszym rozwoju,
- poprawie zdolności administracji i innych instytucji do zarządzania rozwojem transgranicznym i wszystkimi związanymi z nim możliwościami i wyzwaniami z korzyścią dla mieszkańców obszaru programowania, oraz

- wzmacnianiu zaufania między mieszkańcami tego obszaru poprzez aktywną wymianę.

Program realizuje te cele w ramach czterech priorytetów:

1. Aktywizacja transgranicznych potencjałów innowacyjności,
2. Wspólne przewyższanie skutków zmian klimatu i ochrona przyrody,
3. Umożliwienie lepszego uczestnictwa w transgranicznym życiu codziennym poprzez język, kulturę i turystykę
4. Wzmocnienie zaufania, wspólne kształtowanie rozwoju transgranicznego.

C Współpraca między programami Interreg na granicy polsko-niemieckiej

Programy Interreg realizowane na pograniczu polsko-niemieckim wspierają także współpracę i realizację wspólnych inicjatyw na całej granicy. Wsparcie to będzie realizowane poprzez wspólne międzyprogramowe warsztaty, konferencje i wspólne doradztwo oraz wymianę doświadczeń między projektami realizowanymi w ramach poszczególnych polsko-niemieckich programów współpracy w porównywalnej tematyce, w celu kapitalizacji ich efektów.

D Zasady przygotowania Programu

Zasadniczą podstawą dla niniejszego Programu jest "Analiza społeczno-gospodarcza wraz z analizą SWOT dla przyszłego Programu Interreg VI A Meklemburgia-Pomorze Przednie / Brandenburgia-Polska 2021-2027", w której kompleksowo przeanalizowano rozwój obszaru programowania, zidentyfikowano transgraniczne potrzeby działania i sformułowano zalecenia dotyczące działań. Przy opracowywaniu analizy społeczno-gospodarczej uwzględniono liczne inne analizy, opracowania i dokumenty strategiczne, w tym:

- Koncepcję Rozwoju i Działania Euroregionu Pomerania,
- Strategię współpracy sąsiedzkiej na polsko-niemieckim obszarze powiązań kraju związkowego Brandenburgia,
- Strategię Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030,

- Strategiczne wytyczne dla kluczowych projektów rozwoju regionalnego kraju związkowego Brandenburgia,
- Krajowy Program Rozwoju Przestrzennego Meklemburgii-Pomorza Przedniego,
- Krajowy Plan Rozwoju Berlin-Brandenburgia,
- Border Orientation Paper Komisji Europejskiej dla polsko-niemieckiego pogranicza (stan na maj 2019 r.)
- Wspólną Koncepcję Przyszłości Polsko-Niemieckiego Obszaru Powiązań - Wizja 2030 (WKP 2030, stan na grudzień 2016 r.)
- Pierwszą ocenę oddziaływania i sprawozdania roczne Programu Interreg V A Meklemburgia-Pomorze Przednie / Brandenburgia / Polska 2014-2020.

E Spójność z dokumentami strategicznymi i polityką Unii

E.1 Spójność z zasadami horyzontalnymi

Zrównoważony rozwój

Wybierając Priorytet 2 „Wspólne przewycięzanie skutków zmian klimatu i ochrona przyrody”, Program kładzie szczególny nacisk na wspieranie zrównoważonego rozwoju. Zasada ta jest również realizowana jako cel przekrojowy w ramach innych priorytetów poprzez wymóg wnoszenia przez projekty pozytywnego wkładu w zrównoważony rozwój, np. w Priorytecie 1 „Aktywizacja transgranicznych potencjałów innowacyjności” lub w kontekście projektów dotyczących zrównoważonego rozwoju turystyki.

Równość płci

Uczestnictwo w finansowanych projektach i korzystanie z ich wyników jest w równym stopniu dostępne dla kobiet i mężczyzn. Przy wyborze projektów, ich wkład w równość płci jest oceniany w szczególny sposób.

Równość szans i niedyskryminacja

Program umożliwia wszystkim obywatelom uczestnictwo i korzystanie z rezultatów projektów bez dyskryminacji lub barier. Organizatorzy projektu muszą w odpowiedniej formie zapewnić niedyskryminujący i wolny od barier udział w

projekcie. Program będzie zwracał szczególną uwagę na aspekty niedyskryminacji i dostępności przy wyborze projektów.

E.2 Spójność względem Europejskiego Zielonego Ładu

Poprzez wybór priorytetów i interwencji przewidzianych do potencjalnego dofinansowania, Program odpowiada na wyzwania klimatyczne i środowiskowe, przed którymi Unia Europejska stanie w najbliższych latach w ramach Europejskiego Zielonego Ładu.

Znajduje to odzwierciedlenie przede wszystkim w wybranych priorytetach 1, 2 i 3.

W ramach Priorytetu 1 "Aktywizacja transgranicznych potencjałów innowacyjności" poprzez wybór celu szczegółowego 1.1 "Rozwijanie i wzmacnianie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii" Program wspiera innowacyjne podejścia, które dotyczą kluczowych wyzwań przyszłości, takich jak zdrowie, mobilność, energia czy też gospodarka obiegu zamkniętego.

Oprócz transgranicznego transferu wiedzy, dzięki któremu innowacyjne, zrównoważone rozwiązania mają znaleźć szybsze zastosowanie, oczekuje się również wspólnych działań pilotażowych poświęconych zagadnieniom zrównoważonego, transgranicznego lokalnego transportu pasażerskiego, wykorzystania potencjału surowców odnawialnych w produkcji przemysłowej (biogospodarka) czy wykorzystania energii odnawialnych w mobilności i gospodarce.

Celem jest przyczynienie się do osiągnięcia celów w zakresie zapewnienia czystej, przystępnej cenowo i bezpiecznej energii, mobilizacji przemysłu na rzecz czystej i cyrkularnej gospodarki oraz przyspieszenia przejścia na zrównoważoną i inteligentną mobilność.

W ramach Priorytetu 2 "Wspólne przewyższanie skutków zmian klimatu i ochrona przyrody", wybór celu szczegółowego 2.7 " Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia " przyczyni się bezpośrednio do osiągnięcia celu, jakim jest zachowanie i odtworzenie ekosystemów

i różnorodności biologicznej oraz celu "zero zanieczyszczeń" dla środowiska wolnego od zanieczyszczeń. Oczekiwania w tym zakresie dotyczą przede wszystkim transgranicznych projektów na rzecz ochrony przyrody i gatunków, zrównoważonego użytkowania gruntów oraz ochrony zasobów naturalnych, zwłaszcza wody.

Ponadto promowane mają być wspólne projekty dotyczące edukacji na rzecz zrównoważonego rozwoju, i to zarówno w ramach wybranego celu szczegółowego 2.4 "Wspieranie przystosowania się do zmian klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, a także odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego", jak i celu szczegółowego 2.7

Priorytet 3 "Umożliwienie lepszego uczestnictwa w transgranicznym życiu codziennym poprzez język, kulturę i turystykę" będzie służył wspieraniu rozwój zrównoważonej turystyki transgranicznej, w szczególności w ramach wybranego celu szczegółowego 4.6 "Wzmacnianie roli, jaką kultura i zrównoważona turystyka odgrywają w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych".

E.3 Spójność z Border Orientation Paper Komisji Europejskiej dla polsko – niemieckiego pogranicza oraz Wspólnej Koncepcji Przyszłości dla Polsko – Niemieckiego Obszaru Powiązań – Wizja 2030

Program uwzględnia liczne rekomendacje zawarte w Orientation Paper dla Pogranicza Niemcy - Polska.

W odniesieniu do bardziej zintegrowanego, terytorialnego podejścia, Program w celu szczegółowym Interreg 6.1 odnosi się do wzmocnienia strategicznej współpracy w transgranicznym obszarze powiązań, w szczególności również w kontekście transgranicznego regionu metropolitalnego Szczecina.

W związku z zaleceniami Orientation Paper w sprawie wzrostu, konkurencyjności i tworzenia powiązań społecznych Program w Priorytecie 1 "Aktywizacja transgranicznych potencjałów innowacyjności" koncentruje się na współpracy między podmiotami działającymi w dziedzinie innowacji, umocowanej w politycznych strategiach rozwoju innowacyjności, zwłaszcza w kluczowych przyszłych dziedzinach dotyczących energii odnawialnych, zdrowia, mobilności bądź gospodarki cyrkularnej.

Również w oparciu o doświadczenia zdobyte podczas pandemii COVID-19, Program chce bardziej promować rozwiązania cyfrowe, np. w zakresie mobilności, nauki języków obcych czy też kultury i turystyki.

W zakresie bardziej ekologicznej Europy i gospodarki niskoemisyjnej Program chce, jak to już opisano w związku z Zielonym Ładem, przyczynić się do generowania innowacyjnych podejść w priorytecie 1 "Aktywizacja transgranicznych potencjałów innowacyjności", które dotyczą kluczowych kwestii przyszłości. Ponadto, wraz z wyborem Priorytetu 2 "Wspólne przewyższanie skutków zmian klimatu i ochrona przyrody" wyraźny nacisk położono na wspólne działania mające na celu zachowanie bioróżnorodności, zarządzanie zmianami klimatycznymi i podnoszenie świadomości wśród ludności i instytucji obszaru objętego Programem poprzez edukację na rzecz zrównoważonego rozwoju.

W ramach Priorytetu 3 „Umożliwienie lepszego uczestnictwa w transgranicznym życiu codziennym poprzez język, kulturę i turystykę” Program ma na celu położenie szczególnego nacisku na promowanie nauki języka sąsiada oraz nabywanie umiejętności interkulturowych. Powinno to umożliwić mieszkańcom obszaru objętego Programem porozumiewanie się ze sobą we wszystkich dziedzinach życia. Pośrednio zwiększy to również mobilność pracowników. Poprawa współpracy w sektorze zdrowia ma być wspierana poprzez promowanie innowacyjnych rozwiązań w ramach Priorytetu 1 "Aktywizacja transgranicznych potencjałów innowacyjności". Ponadto, w Priorytecie 4 "Wzmocnienie zaufania, wspólne kształtowanie rozwoju transgranicznego", wspierane mają być projekty służące poprawie prawnych i organizacyjnych warunków transgranicznego korzystania z usług zdrowotnych.

Poprzez wybór celu szczegółowego Interreg 6.1 „Zwiększanie zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych, w szczególności tych, którym powierzono zarządzanie konkretnym terytorium, i zainteresowanych stron” Program kładzie wyraźny nacisk na skoordynowany rozwój obszaru objętego Programem i ma na celu kontynuowanie wsparcia dalszego rozwoju zintegrowanych strategii i koncepcji w kluczowych dziedzinach rozwoju, jak również wymianę danych i informacji w tym zakresie.

Program ma wnieść istotny wkład w realizację Wspólnej Koncepcji Przyszłości Polsko-Niemieckiego Obszaru Powiązań oraz

- ma na celu "inwestowanie w ludzi" poprzez wspieranie nauki języków sąsiada i nabywanie kompetencji interkulturowych,
- "wspieranie zrównoważonego wzrostu" poprzez wspieranie współpracy w zakresie innowacji i turystyki oraz
- "zabezpieczenie podstaw wysokiej jakości życia" poprzez wspieranie projektów w zakresie ochrony różnorodności biologicznej i przeciwdziałania zmianom klimatu.

E.4 Wkład w strategię UE dla Regionu Morza Bałtyckiego

Dzięki wspieranym działaniom Program przyczynia się również do realizacji Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego, w szczególności w zakresie następujących celów:

- "Bogata i zdrowa przyroda" poprzez wybór celu szczegółowego 2.7 "Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia", którego głównym zadaniem jest utrzymanie wysokiej jakości środowiska naturalnego na obszarze objętym Programem,
- "Łączenie ludzi w regionie" w szczególności poprzez wybór celów szczegółowych Interreg 6.1 "Zwiększanie zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych, w szczególności tych, którym powierzono zarządzanie konkretnym terytorium, i zainteresowanych stron" oraz 6.3 "Budowanie wzajemnego zaufania, w szczególności poprzez wspieranie działań ułatwiających kontakty międzyludzkie", w ramach których warunki dla lepszego wzajemnego zrozumienia i zaufania, jak również transgranicznej współpracy między instytucjami, mają ulec poprawie w sposób ukierunkowany. Wszystkie pozostałe priorytety również przyczynią się do osiągnięcia tego celu.
- "Zwiększenie globalnej konkurencyjności regionu Morza Bałtyckiego" poprzez wybór celu szczegółowego 1.1 "Rozwijanie i wzmacnianie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii",

- "Adaptacja do zmian klimatycznych, zapobieganie i zarządzanie ryzykiem" poprzez wybór celu szczegółowego 2.4 "Wspieranie przystosowania się do zmian klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, a także odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego", który ma za zadanie zarządzanie negatywnymi skutkami zmiany klimatu lub zapobieganie im, np. poprzez poprawę współpracy w zakresie zarządzania ochroną przed klęskami żywiołowymi.

Poprzez wspieranie działań w ramach celu szczegółowego 4.2 wspierany jest również obszar polityki "Edukacja" określony w Planie Działania dla Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego. Środki te mają na celu w szczególności promowanie nabywania umiejętności językowych i interkulturowych, ale także umiejętności wymaganych na transgranicznym rynku pracy. Zwiększy to indywidualne możliwości rozwoju i konkurencyjność w obszarze objętym Programem, a tym samym przyczyni się do rozwoju całego regionu Morza Bałtyckiego.

Ponadto Program przyczynia się do realizacji obszarów polityki "turystyka" i "kultura" uzgodnionych w Planie Działania dla Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego poprzez dążenie do promowania zrównoważonej, transgranicznej, bardziej dostępnej i wzajemnie powiązanej oferty turystycznej i kulturalnej w ramach celu szczegółowego 4.6. Ponadto w tych obszarach należy promować transgraniczne aplikacje i platformy cyfrowe w turystyce i kulturze.

E.5 Komplementarność z innymi programami UE

Na obszarze objętym programem Program Interreg VI A Meklemburgia-Pomorze Przednie / Brandenburgia / Polska 2021-2027 stanowi uzupełnienie innych programów wsparcia UE.

Pod względem geograficznym jest on komplementarny z programem Interreg Południowy Bałtyk, który koncentruje się na współpracy z partnerami z całego południowego Bałtyku. Zaangażowanie kraju związkowego Meklemburgia-Pomorze Przednie w ramach struktur Programu Interreg Południowy Bałtyk zapewnia również optymalne wykorzystanie powstających synergii.

Istnieją również liczne powiązania i synergie z programem Interreg VI B dla regionu Morza Bałtyckiego, który koncentruje się na współpracy transnarodowej z priorytetami w zakresie innowacji, inteligentnego wykorzystania wody, neutralności klimatycznej i zarządzania współpracą. Zaangażowanie podmiotów z obszaru Programu w realizację Programu Regionu Morza Bałtyckiego gwarantuje, że wypracowane tam rozwiązania będą mogły znaleźć zastosowanie lub dalszy rozwój na obszarze Programu.

W Programie VI A Meklemburgia-Pomorze Przednie / Brandenburgia / Polska 2021-2027 i w programie EFRR 2021-2027 kraju związkowego Meklemburgia-Pomorze Przednie wybrano odpowiednio cele polityczne 1 i 2. W tych obszarach podobne tematyczne podejścia do finansowania pojawiają się w ramach celu szczegółowego 1.1 „Rozwijanie i wzmacnianie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii”. Dotyczy to w szczególności działań takich jak tworzenie sieci kontaktów lub badania realizowane w ramach współpracy. W celu szczegółowym 2.7 "Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia" dotyczy to działań takich jak promowanie ekologicznych systemów absorpcji dwutlenku węgla, ochrona obszarów leśnych i zwiększenie różnorodności biologicznej.

Wsparcie w ramach Program Interreg VI A Meklemburgia-Pomorze Przednie / Brandenburgia / Polska 2021-2027 wyróżnia się koncentracją na transgranicznej wartości dodanej, międzynarodową złożonością partnerstw projektowych oraz kooperacyjnym bądź mniej inwestycyjnym charakterem.

Synergie między tymi dwoma programami finansowania są koordynowane przez instytucje zarządzające w istotnych poszczególnych przypadkach w ramach rozwoju konkretnych projektów. Ponadto, instytucja zarządzająca Interreg informuje instytucję zarządzającą EFRR poprzez zaangażowanie jej w ocenę projektów oraz po dokonaniu wyboru projektów.

Poprzez swoje zaangażowanie, zwłaszcza w procedurę oceny i wyboru projektów, koordynatorzy krajowi zapewniają w ramach swoich kompetencji stosowanie odpowiednich procedur.

F Dotychczasowe doświadczenia

Program Interreg A pomiędzy Meklemburgią-Pomorzem Przednim, Brandenburgią i Województwem Zachodniopomorskim istnieje od 2004 roku i ostatnio obejmował po stronie polskiej województwo zachodniopomorskie, a po stronie niemieckiej powiaty Vorpommern-Rügen, Vorpommern-Greifswald, Mecklenburgische Seenplatte, Uckermark, Barnim i Märkisch-Oderland.

Program rozwijał się stopniowo w zależności od pilnych potrzeb współpracy. Podczas gdy początkowo koncentrowano się na wspieraniu infrastrukturalnych połączeń regionu przygranicznego, w ostatnim okresie finansowania środki ukierunkowano na wspieranie coraz silniejszych powiązań społeczeństwa obywatelskiego, biznesu, administracji i nauki.

Poprzez współpracę Program wniósł znaczący wkład w tworzenie sieci kooperacji podmiotów na obszarze objętym Programem oraz w budowanie partnerstwa. Fundusz Małych Projektów odegrał w tym wybitną rolę. Dzięki niemu dziesiątki tysięcy ludzi nawiązało kontakty i lepiej poznało swoich sąsiadów.

W minionym okresie finansowania coraz częściej udawało się aktywizować inicjatywy społeczne na rzecz współpracy transgranicznej, np. w zakresie ochrony przyrody i środowiska, turystyki i opieki zdrowotnej. Ze względu na postępującą integrację, zwłaszcza w transgranicznym regionie metropolitalnym Szczecina, finansowanie zostało w większym stopniu ukierunkowane na rosnące potrzeby informacyjne i doradcze na rzecz mieszkańców i przedsiębiorców.

Program uwzględnia wnioski i zalecenia zawarte w pierwszej ocenie oddziaływania Programu Współpracy Interreg V A Meklemburgia-Pomorze Przednie / Brandenburgia / Polska 2014-2020, koncentrując się na obszarach, w których w przeszłości osiągnięto sukcesyale gdzie nadal istnieje potrzeba dalszych działań. Do tej grupy działań zaliczają się przykładowo nauka języka sąsiada lub w wspieranie współpracy w zakresie turystyki i kultury. Jednocześnie dotychczasowy priorytet Programu dotyczący wspierania transportu poprzez intensywne inwestycje infrastrukturalne nie będzie stanowił w przyszłości odrębnego celu tematycznego Programu.

Nadal istnieje niewykorzystany potencjał w zakresie współpracy strategicznej w dziedzinie rozwoju regionalnego. W okresie finansowania 2014-2020 opracowano wstępne, dobre rozwiązania w zakresie promowania odnawialnych źródeł energii czy też rozwoju transgranicznych systemów informacji przestrzennej.

W wyniku działań podjętych w minionym okresie finansowania można również zaobserwować silniejszą współpracę między uniwersytetami na obszarze objętym Programem, szczególnie w dziedzinie medycyny. Również w tym zakresie istnieje dalszy potencjał rozwoju.

Zwiększyć można też stopień przyciągania do Programu inicjatyw społeczeństwa obywatelskiego, co w przeszłości często utrudniały skomplikowane warunki uzyskania dofinansowania. Wprowadzenie na szerszą skalę uproszczonych opcji kosztowych otwiera w tym kontekście duże możliwości.

G. Ocena oddziaływania na środowisko i zasada RRF (DNSH)

W ramach przygotowywania Programu została przeprowadzona wstępna ocena, aby stwierdzić, czy istnieje obowiązek sporządzenia Strategicznej Oceny Oddziaływania na Środowisko. W rezultacie stwierdzono, że w ujęciu całościowym nie przewiduje się, aby realizacja Programu miała znaczący negatywny wpływ na środowisko. Nie jest konieczne przeprowadzanie dogłębnej Strategicznej Oceny Oddziaływania na Środowisko.

W ramach oceny wstępnej wzięto również pod uwagę to, w jakim stopniu Program uwzględnił zasadę „nie czynić znaczącej szkody” (zasada DNHS). Stwierdzono, że nie należy spodziewać się, aby realizacja zdefiniowanych działań, powodowała, ze względu na ich charakter, znaczące negatywne skutki. Tylko w nielicznych pojedynczych przypadkach możliwe jest jedynie nieznaczące, dające się przewidzieć negatywne oddziaływanie na cele ochrony środowiska.

Ponadto należy się spodziewać, że część zaplanowanych do realizacji działań we wszystkich priorytetach będzie przyczyniać się pozytywnie do realizacji jednego lub więcej celów w zakresie ochrony środowiska.

Zanim Komitet Monitorujący podejmie decyzje o wyborze projektów złożone wnioski o dofinansowanie w ramach procedury wyboru projektów zostaną poddane ocenie pod kątem ich przyjazności dla środowiska i klimatu.

Wdrażając Program Instytucja Zarządzająca będzie zachęcać do strategicznego wykorzystywania zamówień publicznych do wspierania celów strategicznych (w tym wysiłków na rzecz profesjonalizacji w celu likwidacji deficytów w zakresie zdolności instytucjonalnych). Beneficjentów należy zachęcać do zwracania większej uwagi na kryteria jakości i kosztów w cyklu życia produktów. O ile to możliwe, w procedurach udzielania zamówień publicznych należy uwzględnić aspekty ekologiczne (np. kryteria udzielania zamówień publicznych w sposób przyjazny dla środowiska) i społeczne, a także zachęty do innowacji.

1.3 Uzasadnienie wybranych celów polityki oraz celów specyficznych Interreg, odpowiadających im priorytetów, celów szczegółowych oraz form wsparcia z uwzględnieniem, w stosownych przypadkach, kwestii braku połączeń w infrastrukturze transgranicznej

Podstawa prawna: Artykuł 17 ustęp 3 litera c

Tabela 1

Wybrany cel polityki lub wybrany cel specyficzny Interreg	Cel Polityki 1: Bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa
Wybrany cel szczegółowy	Cel szczegółowy 1.1: Rozwijanie i wzmacnianie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii
Priorytet	Priorytet 1: Aktywizacja transgranicznych potencjałów innowacyjności
Uzasadnienie wyboru	<p>Wzmocnienie potencjału badawczego i innowacyjnego obszaru objętego Programem poprzez współpracę transgraniczną stwarza możliwość przyczynienia się do przezwyciężenia jego zdiagnozowanej słabości innowacyjnej. Ze względu na podobne strategiczne ukierunkowanie polityk innowacyjności, istnieje bardzo dobry potencjał do współpracy.</p> <p>Dzięki transferowi informacji i technologii można doskonale połączyć mocne strony podmiotów zaangażowanych w procesy innowacji, a dobre rozwiązania przetestować w ramach projektów pilotażowych, zapewniając w ten sposób możliwość ich transgranicznego transferu.</p> <p>Ze względu na dobre doświadczenia zdobyte już w przeszłości podczas wspólnej pracy nad innowacyjnymi podejściami w</p>

	<p>sektorze zdrowia, oczekuje się, że współpraca ta może zostać pogłębiona i rozszerzona na inne dziedziny przyszłościowe.</p> <p>W wyborze uwzględniono wyraźne opinie członków Komitetu Programującego, jak również informacje zwrotne uzyskane w wyniku wstępnych konsultacji Strategii Programu na rzecz ściślejszej integracji szkolnictwa wyższego i środowiska badawczego, kontynuacji współpracy w sektorze zdrowia, wzmocnienia współpracy w dziedzinie zrównoważonych rozwiązań w zakresie mobilności, jak również wykorzystania energii i surowców odnawialnych, np. stanowiących uprawy rolne.</p> <p>Poprzez wybór celu szczegółowego 1.1, Program podejmuje rekomendacje Komisji Europejskiej dla polsko-niemieckiego pogranicza, która zaleca bardziej intensywną współpracę w zakresie innowacji zorientowanych na zastosowania oraz tworzenie większych sieci przedsiębiorstw i innowacji.</p>
--	---

Wybrany cel polityki lub wybrany cel specyficzny Interreg	Cel Polityki 2: Bardziej przyjazna dla środowiska i przechodząca w kierunku gospodarki zeroemisyjnej oraz odporna Europa
Wybrany cel szczegółowy	Cel szczegółowy 2.4: Wspieranie przystosowania się do zmian klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, a także odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego
Priorytet	Priorytet 2: Wspólne przewyżczanie skutków zmian klimatu i ochrona przyrody
Uzasadnienie wyboru	Analiza społeczno-gospodarcza pokazuje, że obszar objęty Programem znajduje się pod silnym wpływem zmian klimatycznych, zwłaszcza w odniesieniu do wzrostu poziomu

morza, nasilania się ekstremalnych zjawisk pogodowych i zwiększonego ryzyka suszy. Ma to wpływ na ochronę przeciwpowodziową, rolnictwo i leśnictwo, zachowanie różnorodności biologicznej i zarządzanie zasobami naturalnymi w obszarze przygranicznym i wymaga ściślejszej współpracy w zakresie zapobiegania klęskom żywiołowym, zarządzania zasobami, ochrony przyrody i środowiska na podstawie transgranicznych analiz i koncepcji dotyczących skutków zmian klimatycznych.

Poprzez wybór celu szczegółowego 2.4 Program ma na celu wzmocnienie kooperacji w zakresie radzenia sobie z wyzwaniami związanymi ze zmianami klimatycznymi, które będą tak ważne w przyszłości, oraz pomoc w zapewnieniu optymalnego wykorzystania dostępnych zasobów, niezależnie od kwestii granic politycznych.

Wybór uwzględnia w szczególności duże znaczenie, jakie członkowie Komitetu Programującego oraz uczestnicy wstępnych konsultacji Strategii Programu przywiązują do adaptacji do zmian klimatu.

Dzięki takiemu wyborowi Program uwzględnia zalecenia Komisji Europejskiej dla polsko-niemieckiego pogranicza dotyczące ściślejszej współpracy w zakresie adaptacji do zmian klimatu i zapobiegania zagrożeniom, a także ochrony przeciwpowodziowej i zwalczania pożarów lasów.

Wybrany cel polityki lub wybrany cel specyficzny Interreg	Cel Polityki 2: Bardziej przyjazna dla środowiska, niskoemisyjna i odporna Europa
Wybrany cel szczegółowy	Cel szczegółowy 2.7: Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia
Priorytet	Priorytet 2: Wspólne przewyżnianie skutków zmian klimatu i ochrona przyrody
Uzasadnienie wyboru	<p>Obszar objęty Programem charakteryzuje się wyjątkowo wysoką jakością przyrody. Krajobrazy naturalne o znaczeniu krajowym i międzynarodowym koncentrują się przede wszystkim wzdłuż granicy polsko-niemieckiej. Ze względu na zmiany klimatu, rozwój osadnictwa w aglomeracjach miejskich, bardziej intensywne użytkowanie terenów rolniczych oraz rosnące natężenie transportu samochodowego podlegają one coraz silniejszej presji ze strony różnych konkurujących ze sobą form użytkowania.</p> <p>Wybór celu szczegółowego ma przyczynić się do zachowania na obszarze objętym Programem unikalnej bioróżnorodności oraz do ustabilizowania osiągniętych w przeszłości sukcesów we współpracy transgranicznej w dziedzinie ochrony przyrody i krajobrazu oraz wykorzystania ich do dalszego wzmacniania wspólnych wysiłków na rzecz ochrony dziedzictwa przyrodniczego.</p> <p>Wybór celu szczegółowego 2.7 uwzględnia dużą wagę, jaką członkowie Komitetu Programującego przywiązują do tego obszaru działania, jak również bardzo wyraźnie sformułowaną w ramach konsultacji wstępnych potrzebę działania w zakresie tej tematyki ze strony podmiotów na obszarze objętym Programem.</p>

	Wraz z wyborem celu szczegółowego 2.7 Program uwzględnia zalecenie Komisji Europejskiej dla polsko-niemieckiego pogranicza, aby zintensyfikować wymianę informacji na temat różnorodności biologicznej i rozszerzyć współpracę pomiędzy dużymi obszarami chronionymi w celu ochrony zagrożonych gatunków i siedlisk.
--	--

Wybrany cel polityki lub wybrany cel specyficzny Interreg	Cel polityki 4: Europa o silniejszym wymiarze społecznym sprzyjająca włączeniu społecznemu
Wybrany cel szczegółowy	Cel szczegółowy 4.2: Poprawa równego dostępu do wysokiej jakości usług sprzyjających włączeniu społecznemu w zakresie kształcenia, szkoleń i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój łatwo dostępnej infrastruktury, w tym poprzez wspieranie odporności w zakresie kształcenia i szkolenia na odległość oraz online
Priorytet	Priorytet 3: Umożliwienie lepszego uczestnictwa w transgranicznym życiu codziennym poprzez język, kulturę i turystykę
Uzasadnienie wyboru	Bariera kulturowa i językowa jest nadal jedną z największych przeszkód w integracji transgranicznej na obszarze objętym Programem. Utrudnia to wzajemne zrozumienie w życiu codziennym, w czasie wolnym i w pracy. Pomimo sukcesów w projektach pilotażowych dotyczących nauki języka sąsiada, odsetek osób uczących się tego języka pozostaje na niskim poziomie w niemieckiej oraz spada w polskiej części obszaru wsparcia . Równocześnie wzrasta zapotrzebowanie biznesu i administracji na dwujęzycznych pracowników.

	<p>Ze względu na kluczowe znaczenie języka sąsiada, kompetencji międzykulturowych i transgranicznych kompetencji zawodowych w regionie przygranicznym, Program ma na celu wzmocnienie możliwości nauki języka sąsiada i kompetencji międzykulturowych od okresu przedszkolnego do dorosłości oraz wsparcie wspólnych, dwujęzycznych programów edukacji i studiów.</p> <p>Język sąsiada i kompetencje interkulturowe zostały zidentyfikowane zarówno przez członków Komitetu Programującego, jak i uczestników wstępnych konsultacji projektu Strategii Programu jako kluczowe wyzwania dla dalszej integracji na obszarze objętym Programem.</p> <p>Poprzez ten wybór Program pragnie umocnić bardzo udaną współpracę z przeszłości i przyczynić się do tego, aby w przyszłości komunikacja w języku sąsiada stała się normą.</p> <p>Poprzez wybór celu szczegółowego 4.2 Program wychodzi naprzeciw zaleceniom Komisji Europejskiej dla polsko-niemieckiego pogranicza, aby wspierać lokalne i regionalne działania na rzecz nauki języka sąsiada i współpracy między instytucjami edukacyjnymi.</p>
--	---

<p>Wybrany cel polityki lub wybrany cel specyficzny Interreg</p>	<p>Cel polityki 4: Europa o silniejszym wymiarze społecznym sprzyjająca włączeniu społecznemu</p>
<p>Wybrany cel szczegółowy</p>	<p>Cel szczegółowy 4.6: Wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych</p>

Priorytet	Priorytet 3: Umożliwienie lepszego uczestnictwa w transgranicznym życiu codziennym poprzez język, kulturę i turystykę
Uzasadnienie wyboru	<p>Analiza społeczno-gospodarcza potwierdza, że obszar objęty Programem dysponuje bogatym dziedzictwem przyrodniczym i kulturowym oraz wysoką atrakcyjność turystyczną. Kultura i turystyka są istotnym czynnikiem integracji mieszkańców i generują znaczące możliwości zatrudnienia w gospodarce regionalnej. Rozbudowa sieci szlaków turystycznych, bliskość obszaru objętego Programem do centralnych rynków źródłowych, zwłaszcza Szczecina i Berlina, różnorodna i wysokiej jakości oferta kulturalna oraz wysoka jakość krajobrazu naturalnego i kulturowego w wielu miejscach stwarzają bardzo dobre warunki dla dalszego zrównoważonego rozwoju turystycznego i kulturalnego na obszarze programowania.</p> <p>Współpraca transgraniczna w dziedzinie kultury i turystyki oraz związany z nią potencjał twórczy daje możliwość opracowania nowych ofert i dotarcia do nowych grup docelowych z kraju sąsiada. Promocja lokalnych instytucji i usługodawców zwiększa udział miejscowej ludności w życiu społecznym i gospodarczym.</p> <p>Program chciałby również położyć szczególny nacisk na promocję turystyki i kultury ze względu na poważne skutki pandemii COVID 19.</p> <p>Wybór celu szczegółowego 4.6 wynika z bardzo wysokiej oceny znaczenia tego tematu dokonanej przez członków Komitetu Programującego i odpowiada zaleceniu Komisji Europejskiej dla polsko-niemieckiego pogranicza, która przypisuje turystyce i kulturze duży potencjał w ramach współpracy transgranicznej i zaleca rozwój innowacyjnych koncepcji kulturalnych i turystycznych, ofert i działań.</p>

Wybrany cel polityki lub wybrany cel specyficzny Interreg	Cel specyficzny Interreg 1: Lepsze zarządzanie współpracą
Wybrany cel szczegółowy	Cel szczegółowy Interreg 6.1: Zwiększanie zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych, w szczególności tych, którym powierzono zarządzanie konkretnym terytorium, i zainteresowanych stron
Priorytet	Priorytet 4: Wzmocnienie zaufania, wspólne kształtowanie rozwoju transgranicznego
Uzasadnienie wyboru	<p>Z analizy SWOT jednoznacznie wynika, że zmiany demograficzne, zmiany strukturalne w przemyśle oraz zmiany klimatyczne wymagają skutecznej koordynacji rozwoju oraz coraz większego uwzględniania problemów obywateli i przedsiębiorstw z kraju sąsiada w decyzjach politycznych i administracyjnych na coraz bardziej połączonym i wzajemnie na siebie oddziałującym obszarze.</p> <p>Wymaga to wiarygodnych danych, które odzwierciedlają ogólne informacje o rozwoju całego regionu, a także skutecznego przekazywania tych informacji decydentom, obywatelom i przedsiębiorstwom.</p> <p>Pandemia COVID 19 pokazała, jak ważny jest stały dostęp do aktualnych i zgodnych ze stanem faktycznym informacji, tak aby móc ocenić konsekwencje decyzji politycznych w całym regionie przygranicznym i dostosować je do potrzeb ludzi i firm.</p> <p>W tym kontekście Program stawia sobie za cel wzmocnienie zdolności samorządów terytorialnych i wszystkich zainteresowanych podmiotów do pełnego wykorzystania transgranicznego potencjału rozwojowego obszaru objętego</p>

	<p>Programem dla swoich obywateli i przedsiębiorstw, stymulowania integracji na obszarze powiązań oraz generowania impulsów rozwojowych.</p> <p>Poprzez wybór celu szczegółowego Interreg 6.1 Program odzwierciedla ocenę członków Komitetu Programującego, zgodnie z którą pogłębienie współpracy pomiędzy niemieckimi i polskimi instytucjami oraz wykorzystanie nowych impulsów poprzez transgraniczny region metropolitalny Szczecina mają bardzo duże znaczenie dla przyszłego rozwoju obszaru objętego Programem.</p> <p>Jest to również odpowiedź na rekomendację Komisji Europejskiej dla polsko-niemieckiego pogranicza, mówiącą o zidentyfikowaniu kluczowych przeszkód i potencjałów rozwojowych, doprowadzeniu do kontaktów między odpowiednimi decydentami i znalezieniu sposobów na zmniejszenie tych przeszkód lub lepsze wykorzystanie potencjałów rozwoju transgranicznego.</p>
--	--

Wybrany cel polityki lub wybrany cel specyficzny Interreg	Cel specyficzny Interreg 1: Lepsze zarządzanie współpracą
Wybrany cel szczegółowy	Cel szczegółowy Interreg 6.3: Budowanie wzajemnego zaufania, w szczególności poprzez wspieranie działań ułatwiających kontakty międzyludzkie
Priorytet	Priorytet 4: Wzmocnienie zaufania, wspólne kształtowanie rozwoju transgranicznego
Uzasadnienie wyboru	Pomimo wieloletniej współpracy, potencjał lepszego poznania sąsiada i budowy większego zaufania, zwłaszcza na poziomie społeczeństwa obywatelskiego, pozostaje częściowo niewykorzystany. Powodem tego są utrzymująca się bariera

językowa, niedostateczna znajomość aspektów społeczno-kulturowych, a tym samym deficyty w komunikacji transgranicznej.

Zarówno oceny członków Komitetu Programującego, jak i informacje zwrotne uzyskane w ramach konsultacji wstępnych projektu Strategii Programowej potwierdzają, że budowanie zaufania odgrywa kluczową rolę we współpracy transgranicznej. W szczególności podkreślono znaczenie zaangażowania społeczeństwa obywatelskiego.

Dlatego też Program chce nadal ułatwiać aktywne spotkania wszelkiego rodzaju i na wszystkich poziomach oraz wspierać transgraniczne zaangażowanie społeczeństwa obywatelskiego.

Wybór celu szczegółowego Interreg 6.3 stanowi realizację zalecenia Komisji, aby wspierać mniejsze projekty lub kontakty międzyludzkie, które w znacznym stopniu przyczyniają się do spójności społecznej i obywatelskiej.

2 Priorytety

Podstawa prawna: artykuł 17 ustęp 3 litery d i e

2.1 Określenie priorytetu (podać dla każdego priorytetu)

Podstawa prawna: artykuł 17 ustęp 3 litera d

Pole tekstowe [300]

Priorytet 1: Aktywizacja transgranicznych potencjałów innowacyjności

2.1.1 Cel szczegółowy (podać dla każdego wybranego celu szczegółowego)

Podstawa prawna: artykuł 17 ustęp 3 litera e

Pole tekstowe [300]

Cel szczegółowy 1.1: Rozwijanie i wzmacnianie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii

2.1.2 Powiązane rodzaje działań oraz ich oczekiwany wkład w realizację wspomnianych celów szczegółowych oraz, w stosownych przypadkach, strategii makroregionalnych i strategii na rzecz basenu morskiego

Podstawa prawna: artykuł 17 ustęp 3 litera e podpunkt i, artykuł 17 ustęp 9 litera c podpunkt ii

Pole tekstowe [7.000]

W ramach wybranego celu szczegółowego 1.1 Program zamierza przyczynić się do „rozwijanie i wzmacnianie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii” poprzez bardziej efektywne wykorzystanie istniejących regionalnych zasobów badawczych w ramach współpracy transgranicznej. W szczególności przewiduje się wspierać:

1. działania wspierające tworzenie sieci podmiotów działających w dziedzinie innowacji i lepsze transgraniczne postrzeganie krajobrazu innowacyjnego,
2. działania, które koncentrują się na opracowywaniu i wdrażaniu innowacyjnych, transgranicznych rozwiązań.

Poprzez wspieranie działań promujących **tworzenie sieci podmiotów innowacyjnych i lepsze transgraniczne postrzeganie krajobrazu innowacyjnego**, Program ma na celu przyczynienie się do wykorzystania i wzmocnienia potencjału innowacyjnego obszaru objętego Programem poprzez współpracę transgraniczną. Dofinansowywane mają być m.in. projekty, które:

- prowadzą do usieciowienia klastrów i sieci branżowych,
- pozwalają na analizę istniejącego potencjału współpracy oraz na opracowywanie i wdrażanie wspólnych strategii,
- wspierają transgraniczny transfer wiedzy i technologii,
- wspierają transgraniczne ekosystemy innowacji, np. inicjatywy start-up lub sieci współpracy podmiotów podejmujących działalność gospodarczą,
- wzmacniają współpracę transgraniczną w zakresie badań i rozwoju np. na rzecz poprawy dostępności do programów finansowania bądź transgraniczne wykorzystanie infrastruktury badawczej,
- stanowią wspólną międzynarodową promocję transgranicznych potencjałów innowacyjności.

Wspieranie budowy sieci podmiotów działających w dziedzinie innowacji oraz transferu wiedzy i technologii ma na celu umożliwienie podmiotom **wspólnego opracowywania innowacyjnych rozwiązań dla specyficznych wyzwań transgranicznych oraz kwestii przyszłościowych** poprzez współpracę z partnerami z kraju sąsiada. W tym kontekście Program dąży do wspierania rozwoju i wdrażania innowacyjnych, transgranicznych rozwiązań. Zgodnie z mocnymi stronami i potrzebami działania na obszarze objętym Programem, dofinansowane mają być w szczególności innowacyjne projekty, które pozwalają na wygenerowanie rozwiązań dla dziedzin przyszłościowych takich jak zdrowie, ochrona środowiska i ochrona zasobów, energie odnawialne i efektywności energetyczna, jak również przyjazna dla środowiska i neutralna dla klimatu mobilność transgraniczna. Dotyczy to również transgranicznych platform cyfrowych.

Wspierane mają być głównie przedsięwzięcia, które

- odnoszą się do korespondujących ze sobą priorytetów strategii innowacyjności,
- mają charakter innowacyjny,

- wnoszą znaczący wkład w rozwój przedsiębiorstw na obszarze programowania,
- łączą partnerów reprezentujących administrację, naukę i gospodarkę - zgodnie z modelem „potrójnej helisy”.

Działania inwestycyjne mogą być wspierane w szczególności w kontekście rozwoju i wdrażania innowacyjnych transgranicznych rozwiązań, np. zakup sprzętu i urządzeń koniecznych do opracowywania i wdrażania wspólnie opracowanych rozwiązań.

Oczekiwanymi produktami projektów są: liczba współpracujących organizacji transgranicznych jako miernik tworzenia sieci podmiotów innowacyjnych oraz liczba wspólnie opracowanych rozwiązań jako miernik wzmocnienia innowacyjnych rozwiązań.

Oczekiwanymi wynikami współpracy w ramach projektów są powstałe trwałe partnerstwa transgraniczne, które wzmocnią siłę innowacyjną obszaru objętego Programem jako całości. Miarą tego będzie liczba organizacji, które po zakończeniu projektu współpracują ponad granicami.

Ponadto można założyć, że znaczna część wspólnie wypracowanych rozwiązań zostanie wdrożona w praktyce przez partnerów projektu lub podmioty trzecie w ramach ich własnych działań.

Działania prowadzone w ramach celu szczegółowego 1.1 przyczyniają się do realizacji sformułowanego w Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego celu „Wzmocnienie konkurencyjności regionu Morza Bałtyckiego” poprzez wspieranie współpracy transgranicznej pomiędzy przedsiębiorstwami i podmiotami działającymi na rzecz innowacji. Rozwiązania opracowane w Regionie Morza Bałtyckiego mogą być wykorzystane i dalej rozwijane przez podmioty z obszaru objętego Programem.

2.1.3 Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 17 ust. 3 lit. e) ppkt (ii), art. 17 ust. 9 lit. c) ppkt (iii)

Tabela 2 Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
1	1.1	87	Organizacje współpracujące ponad granicami	Liczba partnerów projektu i partnerów stowarzyszonych	0	50
1	1.1	116	Wspólnie opracowane rozwiązania	Liczba wspólnie opracowanych , transgranicznych rozwiązań	0	15

Tabela 3 Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel główny	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa	Rok referencyjny	Cel końcowy (2029)	Źródła danych	Uwagi
1	1.1	84	Organizacje współpracujące ponad granicami po zakończeniu projektu	Liczba partnerów projektu i partnerów stowarzyszonych współpracujących ponad granicami po zakończeniu projektu	0	2021	25	System monitoringu	
1	1.1	104	Rozwiązania przyjęte lub zastosowane na szerszą skalę przez organizacje	Liczba przyjętych transgranicznych rozwiązań	0	2021	8	System monitoringu	

2.1.4 Główne grupy docelowe

Podstawa prawna: artykuł 17 ustęp 3 litera e podpunkt iii, artykuł 17 ustęp 9 litera c podpunkt iv

Pole tekstowe [7.000]

Najważniejszymi grupami docelowymi są:

- małe i średnie przedsiębiorstwa, które poprzez współpracę wzmacniają swój potencjał innowacyjny,
- placówki badawcze, które mogą poszerzać swoje specjalistyczne doświadczenie poprzez transfer wiedzy i technologii oraz optymalizować swój potencjał poprzez współpracę,
- administracja i inne organy publiczne, które mogą stosować zoptymalizowane rozwiązania transgraniczne, mieszkańcy obszaru programowania, którzy pośrednio i bezpośrednio odnoszą korzyści ze wspólnie opracowanych innowacyjnych rozwiązań.

2.1.5 Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania zintegrowanych inwestycji terytorialnych, rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność lub innych narzędzi terytorialnych

Podstawa prawna: artykuł 17 ustęp 3 litera e podpunkt iv

Pole tekstowe [7.000]

Nie dotyczy

2.1.6 Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Podstawa prawna: artykuł 17 ustęp 3 litera e podpunkt v

Pole tekstowe [7.000]

Program wspiera transgraniczny rozwój regionalny w formie dotacji dla partnerów projektu. Przeprowadzone dotychczas ewaluacje oraz informacje pozyskane w toku konsultacji z potencjalnymi wnioskodawcami wskazują, że w przypadku projektów Interreg nie ma potrzeby udzielania finansowania w formie zwrotnej lub gwarancji. Z drugiej strony, wymóg pozyskania 15 % środków własnych w poprzednich okresach

finansowania, a obecnie 20 % w nowym okresie finansowania 2021-2027, stanowi znaczący próg mogący ograniczać realizację projektów Interreg.

2.1.7 Indykatory podział zasobów programu UE wg rodzaju interwencji

Podstawa prawna: art. 17 ust. 3 lit. e) ppkt (vi), art. 17 ust. 9 lit. c) ppkt (v)

Tabela 4 Wymiar 1 – zakres interwencji

Nr priorytetu	Fundusze	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EURO)
1	EFRR	1.1	010 Działania badawcze i innowacyjne w MŚP, w tym tworzenie sieci kontaktów	4 000 000,00
1	EFRR	1.1	012 Działania badawcze i innowacyjne w publicznych organizacjach badawczych, instytucjach szkolnictwa wyższego i ośrodkach kompetencji, w tym tworzenie sieci kontaktów (badania przemysłowe, eksperymentalne prace rozwojowe, studia wykonalności)	2 000 000,00
1	EFRR	1.1	023 Rozwój umiejętności na rzecz inteligentnej specjalizacji, transformacji przemysłowej, przedsiębiorczości i zdolności przedsiębiorstw dostosowania się do zmian	4 000 000,00

Nr priorytetu	Fundusze	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EURO)
1	EFRR	1.1	026 Wsparcie dla klastrów innowacyjnych, w tym między przedsiębiorstwami, organizacjami badawczymi i organami publicznymi oraz sieciami biznesowymi, z korzyścią głównie dla MŚP	4 000.000,00
1	EFRR	1.1	028 Transfer technologii i współpraca między przedsiębiorstwami, organizacjami badawczymi i sektorem szkolnictwa wyższego	4 000 000,00
1	EFRR	1.1	016 Rozwiązania TIK, usługi elektroniczne, aplikacje dla administracji	2 000 329,00

Tabela 5 Wymiar 2 – forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusze	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EURO)
1	EFRR	1.1	01 Dotacja	20 000 329,00

Tabela 6 Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusze	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EURO)
1	EFRR	1.1	33 Brak ukierunkowania terytorialnego	20 000 329,00

2.2 Określenie priorytetu (podać dla każdego priorytetu)

Podstawa prawna: artykuł 17 ustęp 3 litera d

Pole tekstowe [300]

Priorytet 2: Wspólne przezwyciężanie skutków zmian klimatu i ochrona przyrody

2.2.1 Cel szczegółowy (podać dla każdego wybranego celu szczegółowego)

Podstawa prawna: artykuł 17 ustęp 3 litera e

Pole tekstowe [300]

Cel szczegółowy 2.4 „Wspieranie przystosowania się do zmian klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, a także odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego “

2.2.2 Powiązane rodzaje działań oraz ich oczekiwany wkład w realizację wspomnianych celów szczegółowych oraz, w stosownych przypadkach, strategii makroregionalnych i strategii na rzecz basenu morskiego

Podstawa prawna: artykuł 17 ustęp 3 litera e podpunkt i, artykuł 17 ustęp 9 litera c podpunkt ii

Pole tekstowe [7.000]

Ze względu na dużą podatność obszaru objętego Programem na konsekwencje przemian klimatycznych Program, poprzez wybór celu szczegółowego 2.4 chce przyczynić się do jak najlepszego zarządzania procesem adaptacji do zmian klimatycznych.

Na obszarze wsparcia dotyczy to przede wszystkim wzrostu poziomu morza i coraz częstszego występowania ekstremalnych zjawisk pogodowych. Program zamierza w tym celu wspierać przede wszystkim wykorzystanie i wymianę dostępnej wiedzy i doświadczeń, dostosowane do zmian klimatycznych wykorzystanie wspólnych zasobów naturalnych oraz bardziej ścisłą współpracę w zakresie zapobiegania i obrony przed zagrożeniami przyrodniczymi związanymi z klimatem.

W tym kontekście Program zamierza w szczególności wspierać następujące rodzaje działań:

1. transgraniczną budowę sieci współpracy i transgraniczny transfer wiedzy instytucji i organizacji z obszaru nauki, gospodarki, administracji i społeczeństwa obywatelskiego, które są odpowiedzialne za opracowanie i wdrażanie działań adaptacyjnych do zmian klimatu lub których te zmiany dotyczą,
2. rozwój i wdrażanie transgranicznych strategii, koncepcji i planów działania na rzecz adaptacji do zmian klimatu,
3. transgraniczne opracowywanie, testowanie i wdrażanie rozwiązań dostosowawczych do zmiany klimatu, w tym rozwiązań opartych na ekosystemach, działań prewencyjnych,
4. przygotowanie odpowiedzialnych za te zadania organów administracji oraz sił ratowniczych do działań transgranicznych poprzez wspólne szkolenia i ćwiczenia,
5. transgraniczne uwrażliwianie mieszkańców, przedsiębiorstw i administracji na tematykę związaną ze zmianami klimatu i ich skutkami, jak również na działania przystosowawcze do zmiany klimatu.

Poprzez wspieranie projektów budowy sieci i transgranicznego transferu wiedzy Program ma na celu doprowadzenie do wymiany między podmiotami działającymi na obszarze objętym Programem. Wiedza o podmiotach z kraju sąsiada i ich działaniach jest podstawowym warunkiem wstępnym wdrażania dalszych działań np. opracowywania strategii i planów działania lub opracowywania wspólnych rozwiązań w zakresie adaptacji do zmian klimatu.

Opracowanie i wdrażanie transgranicznych strategii, koncepcji i planów działania w zakresie adaptacji do zmian klimatu powinno w szczególności służyć gromadzeniu wspólnej wiedzy na temat możliwych konsekwencji i interakcji transgranicznych oraz umożliwić odpowiedzialnym podmiotom określenie transgranicznych skutków tych działań, które należy podjąć, oraz ich koordynację ponad granicami.

Projekty mogą obejmować np. transgraniczne analizy zmian klimatycznych i ich skutków oraz ochrony klimatu, skuteczności działań adaptacji do zmian klimatycznych lub dotyczyć opracowania wspólnych strategii przestrzennych i koncepcji oraz wynikających z nich planów działania.

Wspieranie transgranicznego rozwoju, testowania i wdrażania rozwiązań w zakresie adaptacji do zmian klimatu służy rozwiązywaniu wspólnych wyzwań bądź wymianie wiedzy w celu udoskonalenia rozwiązań. W tym kontekście Program ma na celu na przykład promowanie innowacyjnego, transgranicznego:

- podejścia do adaptacji do zmian klimatycznych,
- działania w celu zapobiegania klęskom żywiołowym i ochrony przed skutkami klęsk żywiołowych,
- podejścia opartego na ekosystemach, jak np. renaturyzacja terenów podmokłych / torfowisk,
- dostosowanego zarządzania zasobami naturalnymi, jak np. transgraniczne rozwiązania w gospodarce wodnej, leśnej lub rolnictwie.

W kontekście rosnących zagrożeń przyrodniczych wynikających ze zmiany klimatu Program ma na celu przyczynienie się do dalszego wzmocnienia służb transgranicznej ochrony ludności, np. poprzez zwiększenie transgranicznej gotowości operacyjnej na podstawie wspólnych planów działania lub poprzez przygotowanie odpowiedzialnych za te zadania organów administracji oraz sił ratowniczych.

Poprzez wspieranie projektów mających na celu podnoszenie transgranicznej wrażliwości w stosunku do zmian klimatycznych i ich skutków wśród ludności, przedsiębiorstw i administracji, Program ma na celu przyczynienie się do podniesienia wiedzy i powszechnej świadomości na temat transgranicznych skutków zmian klimatycznych oraz dostarczanie informacji na temat zmian klimatycznych, ochrony klimatu i adaptacji do zmian klimatycznych poprzez komplementarne transgraniczne oferty w zakresie edukacji na rzecz zrównoważonego rozwoju.

Działania inwestycyjne będą wspierane w szczególności w zakresie opracowywania, testowania i wdrażania rozwiązań dedykowanych dostosowaniu do zmian klimatu, np. zakup sprzętu w celu poprawy transgranicznej gotowości służb na wypadek sytuacji kryzysowych lub działania inwestycyjne w ramach projektów transgranicznych w celu zwiększenia absorpcji CO₂ w naturalnych pochłaniaczach dwutlenku węgla, takich jak rewitalizacja torfowisk lub terenów podmokłych.

Oczekiwanymi produktami projektów są: liczba współpracujących organizacji jako miara powiększonej sieci współpracy, liczba wspólnie opracowanych strategii i koncepcji, liczba wspólnie opracowanych rozwiązań oraz liczba uczestników wspólnych działań.

W wyniku współpracy w ramach projektów oczekuje się, że organizacje podejmą stałą współpracę, a wspólnie wypracowane rozwiązania zostaną przez nie wykorzystane lub będą dalej rozwijane. Zakłada się również, że po zakończeniu projektu uczestnicy będą nadal korzystać ze wspólnie wypracowanych ofert w zakresie edukacji na rzecz zrównoważonego rozwoju.

Projekty w ramach celu szczegółowego 2.4 przyczynią się do realizacji celu strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego "Dostosowanie do zmian klimatycznych, zapobieganie ryzyku i zarządzanie ryzykiem". Doświadczenia zdobyte podczas współpracy w ramach projektów mogą być również cenne dla innych regionów w regionie Morza Bałtyckiego. Jednocześnie rozwiązania opracowane w regionie Morza Bałtyckiego mogą być zaadaptowane na obszarze objętym programem.

2.2.3 Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 17 ust. 3 lit. e) ppkt (ii), art. 17 ust. 9 lit. c) ppkt (iii)

Tabela 2 Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
2	2.4	81	Uczestnictwo we wspólnych działaniach transgranicznych	Liczba uczestników we wspólnych działaniach transgranicznych	0	1 800
2	2.4	87	Organizacje współpracujące ponad granicami	Liczba partnerów projektu i partnerów stowarzyszonych	0	30
2	2.4	116	Wspólnie opracowane rozwiązania	Liczba wspólnie opracowanych rozwiązań transgranicznych	0	10

Tabela 3 Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel główny	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostki miary	Wartość bazowa	Rok referencyjny	Cel końcowy (2029)	Źródła danych	Uwagi
2	2.4	84	Organizacje współpracujące ponad granicami po zakończeniu projektu	Liczba partnerów projektu i partnerów stowarzyszonych współpracujących ponad granicami po zakończeniu projektu	0	2021	25	System monitoringu	
2	2.4	85	Uczestnictwo we wspólnych działaniach transgranicznych po zakończeniu projektu	Liczba uczestników we wspólnych działaniach transgranicznych współpracujących ponad granicami po zakończeniu projektu	0	2021	450	System monitoringu	

Pri or yte t	Cel szcze gółow y	Nr ident yfika cyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wart ość bazo wa	Rok refere n cyjny	Cel końco wy (2029)	Źródło danyc h	Uw agi
2	2.4	104	Rozwiązania przyjęte lub zastosowane na szerszą skalę przez organizacje	Liczba transgranicznych rozwiązań przyjętych	0	2021	8	Syste m monito ringu	

2.2.4 Główne grupy docelowe

Podstawa prawna: artykuł 17 ustęp 3 litera e podpunkt iii, artykuł 17 ustęp 9 litera c podpunkt iv

Pole tekstowe [7.000]

Najważniejszymi grupami docelowymi są:

- mieszkańcy i przedsiębiorstwa z obszaru programowania, odnoszący korzyści z poprawy działań na rzecz dostosowania się do przemian klimatycznych i bardziej efektywnej ochrony przed klęskami żywiołowymi.

2.2.5 Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania zintegrowanych inwestycji terytorialnych, rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność lub innych narzędzi terytorialnych

Podstawa prawna: artykuł 17 ustęp 3 litera e podpunkt iv

Pole tekstowe [7.000]

Nie dotyczy.

2.2.6 Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Podstawa prawna: artykuł 17 ustęp 3 litera e podpunkt v

Pole tekstowe [7.000]

Program wspiera transgraniczny rozwój regionalny w formie dotacji dla partnerów projektu. Przeprowadzone dotychczas ewaluacje oraz informacje pozyskane w toku konsultacji z potencjalnymi wnioskodawcami wskazują, że w przypadku projektów Interreg nie ma potrzeby udzielania finansowania w formie zwrotnej lub gwarancji. Z drugiej strony, wymóg pozyskania 15 % środków własnych w poprzednich okresach finansowania, a obecnie 20 % w nowym okresie finansowania 2021-2027, stanowi znaczący próg mogący ograniczać realizację projektów Interreg.

Indykatywny podział zasobów programu UE wg rodzaju interwencji

Podstawa prawna: art. 17 ust. 3 lit. e) ppkt (vi), art. 17 ust. 9 lit. c) ppkt (v)

Tabela 4 Wymiar 1 – zakres interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EURO)
2	EFRR	2.4	046 Wsparcie dla podmiotów, które świadczą usługi wspierające gospodarkę niskoemisyjną i odporność na zmiany klimatu, w tym działania w zakresie zwiększania świadomości	1.892.000,00

Nr priorytetu	Fundusze	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EURO)
2	EFRR	2.4	058 Działania w zakresie przystosowania się do zmian klimatu oraz zapobieganie ryzykom związanym z klimatem i zarządzanie nimi: powodzie i osunięcia ziemi (w tym zwiększanie świadomości, ochrona ludności i systemy zarządzania klęskami żywiołowymi i katastrofami, infrastruktura i podejście ekosystemowe)	3.784.000,00
2	EFRR	2.4	059 Działania w zakresie przystosowania się do zmian klimatu oraz zapobieganie ryzykom związanym z klimatem i zarządzanie nimi: pożary (w tym zwiększanie świadomości, ochrona ludności i systemy zarządzania klęskami żywiołowymi i katastrofami, infrastruktura i podejście ekosystemowe)	3 784 000,00
2	EFRR	2.4	060 Działania w zakresie przystosowania się do zmian klimatu oraz zapobieganie ryzykom związanym z klimatem i zarządzanie nimi: inne ryzyka, np. burze i susze (w tym zwiększanie świadomości, ochrona ludności i systemy zarządzania klęskami żywiołowymi i katastrofami, infrastruktura i podejście ekosystemowe)	3 784 000,00

Nr priorytetu	Fundusze	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EURO)
2	EFRR	2.4	064 Gospodarka wodna i ochrona zasobów wodnych (w tym gospodarowanie wodami w dorzeczu, konkretne działania w zakresie przystosowania się do zmian klimatu, ponowne użycie, ograniczanie wycieków)	1 891 888,00

Tabela 5 Wymiar 2 – forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusze	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EURO)
2	EFRR	2.4	01 Dotacja	15 135 888,00

Tabela 6 Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusze	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EURO)
2	EFRR	2.4	33 Brak ukierunkowania terytorialnego	15 135 888,00

2.3 Określenie priorytetu (podać dla każdego priorytetu)

Podstawa prawna: artykuł 17 ustęp 3 litera d

Pole tekstowe [300]

Priorytet 2: Wspólne przewyższanie skutków zmian klimatu i ochrona przyrody

2.3.1 Cel szczegółowy (podać dla każdego wybranego celu szczegółowego)

Podstawa prawna: artykuł 17 ustęp 3 litera e

Pole tekstowe [300]

Cel szczegółowy 2.7 „Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia “

2.3.2 Powiązane rodzaje działań oraz ich oczekiwany wkład w realizację wspomnianych celów szczegółowych oraz, w stosownych przypadkach, strategii makroregionalnych i strategii na rzecz basenu morskiego

Podstawa prawna: artykuł 17 ustęp 3 litera e podpunkt i, artykuł 17 ustęp 9 litera c podpunkt ii

Pole tekstowe [7.000]

Z uwagi na wyjątkowo wysoką jakość obszarów przyrodniczych na obszarze objętym Programem oraz ich zagrożenie w wyniku zmian klimatycznych i rosnącej presji użytkowania, Program wybiera cel szczegółowy 2.7 „Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia“. Zadanie polega przy tym na przyczynianianiu się do zachowania transgranicznej różnorodności biologicznej i poprawy stanu środowiska naturalnego poprzez działania transgraniczne.

Program przewiduje wsparcie następujących rodzajów działań:

1. transgraniczne przedsięwzięcia mające na celu wspólne opracowywanie i wdrażanie rozwiązań na rzecz zachowania i rozwoju różnorodności biologicznej,
2. transgraniczne przedsięwzięcia mające na celu podniesienie świadomości na temat zrównoważonego rozwoju i wartości różnorodności biologicznej.

Poprzez wspieranie projektów transgranicznych w celu wspólnego rozwoju i wdrażania rozwiązań na rzecz ochrony i rozwoju bioróżnorodności, Program ma na celu przyczynienie się do zachowania unikalnej bioróżnorodności na obszarze objętym Programem, której część jest zagrożona z uwagi na presję generowaną przez konkurencyjne formy użytkowania. W tym celu Program opiera się na współpracy, którą zbudowano i rozwinięto w ostatnich latach, mając na celu w szczególności wsparcie:

- wdrażania wspólnie opracowanych działań w zakresie ochrony krajobrazu, zachowania gatunków i ochrony przyrody,
- rozwoju transgranicznych struktur sieci biotopów, transgraniczne zarządzanie obszarami Natura 2000,
- transgranicznych działań na rzecz retencji wód i zachowania składników odżywczych w środowisku przyrodniczym,
- transgranicznego identyfikowania wydajności ekosystemów na obszarze objętym Programem, lub
- transgranicznego zarządzania populacją zwierząt wolnożyjących.

Obejmuje to również opracowanie niezbędnych koncepcji. W ten sposób Program chce wspierać rozwój i wdrażanie rozwiązań, które oddziałują transgranicznie lub dla których rozwój współpracy transgranicznej oznacza wartość dodaną, np. poprzez transfer wiedzy.

Ponadto, poprzez wspieranie projektów transgranicznych mających na celu podnoszenie świadomości na temat zrównoważonego rozwoju i wartości różnorodności biologicznej, Program ma na celu uwrażliwienie mieszkańców, przedsiębiorstw i administracji na ogromne bogactwo naturalne całego obszary

objętego Programem, a tym samym wzmocnienie odpowiedzialnego korzystania ze środowiska naturalnego. W tym celu należy wspierać w szczególności specjalistyczną wymianę między administracjami ochrony przyrody, organizacjami i ekspertami oraz tworzenie sieci kontaktów, a także wspólne transgraniczne działania, kampanie i oferty w dziedzinie edukacji na rzecz zrównoważonego rozwoju.

Finansowanie działań inwestycyjnych jest przewidziane w szczególności w związku z projektami transgranicznymi dotyczącymi wspólnego rozwoju i wdrażania rozwiązań w zakresie ochrony i rozwoju różnorodności biologicznej, np. zakup niezbędnych urządzeń lub działań budowlanych w związku z transgranicznymi działaniami na rzecz ochrony gatunkowej, przyrody lub środowiska.

Oczekiwany produktami projektów są wspólnie wypracowane rozwiązania oraz udział we wspólnie realizowanych działaniach w zakresie edukacji na rzecz zrównoważonego rozwoju.

Zakładane rezultaty projektów Programu to przyjęcie bądź dalsze rozwijanie przez właściwe organizacje wspólnie opracowanych rozwiązań trwałość współpracy transgranicznej w dziedzinie edukacji na rzecz zrównoważonego rozwoju, na co wskazywać będzie udział we wspólnych działaniach transgranicznych po zakończeniu projektu.

Finansowane projekty przyczynią się do realizacji celu "Bogata i zdrowa przyroda" zawartego w strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego. Poprzez współpracę zostaną opracowane rozwiązania dla utrzymania wysokiej jakości środowiska naturalnego na obszarze objętym Programem, które mogą być zastosowane w innych regionach Morza Bałtyckiego. Jednocześnie rozwiązania z regionu Morza Bałtyckiego mogą być brane pod uwagę przy realizacji projektów na obszarze objętym Programem.

2.3.3 Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 17 ust. 3 lit. e) ppkt (ii), art. 17 ust. 9 lit. c) ppkt (iii)

Tabela 2 Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
2	2.7	81	Uczestnictwo we wspólnych działaniach transgranicznych	Liczba uczestników we wspólnych działaniach transgranicznych	0	3 000
2	2.7	116	Wspólnie opracowane rozwiązania	Liczba wspólnie opracowanych rozwiązań transgranicznych	0	8

Tabela 3 Wskaźniki rezultatu

Pri or yte t	Cel szcze gółow y	Nr ident yfika cyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wart ość bazo wa	Rok refere ncyjny	Cel końco wy (2029)	Źródło danyc h	Uw agi
2	2.7	85	Uczestnictwo we wspólnych działaniach transgraniczn ych po zakończeniu projektu	Liczba uczestników we wspólnych działaniach transgraniczn ych po zakończeniu projektu	0	2021	750	Syste m moni toringu	
2	2.7	104	Rozwiązania przyjęte lub zastosowane na szerszą skalę przez organizację	Liczba trans granicznych rozwiązań przyjętych	0	2021	4	Syste m moni toringu	

2.3.4 Główne grupy docelowe

Podstawa prawna: artykuł 17 ustęp 3 litera e podpunkt iii, artykuł 17 ustęp 9 litera c podpunkt iv

Pole tekstowe [7.000]

Najważniejszymi grupami docelowymi są:

- Mieszkańcy obszaru objętego Programem, których jakość życia wzrasta dzięki poprawie jakości środowiska.

2.3.5 Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania zintegrowanych inwestycji terytorialnych, rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność lub innych narzędzi terytorialnych

Podstawa prawna: artykuł 17 ustęp 3 litera e podpunkt iv

Pole tekstowe [7.000]

Nie dotyczy.

2.3.6 Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Podstawa prawna: artykuł 17 ustęp 3 litera e podpunkt v

Pole tekstowe [7.000]

Program wspiera transgraniczny rozwój regionalny w formie dotacji dla partnerów projektu. Przeprowadzone dotychczas ewaluacje oraz informacje pozyskane w toku konsultacji z potencjalnymi wnioskodawcami wskazują, że w przypadku projektów Interreg nie ma potrzeby udzielania finansowania w formie zwrotnej lub gwarancji. Z drugiej strony, wymóg pozyskania 15 % środków własnych w poprzednich okresach finansowania, a obecnie 20 % w nowym okresie finansowania 2021-2027, stanowi znaczący próg mogący ograniczać realizację projektów Interreg.

2.3.7 Indykatywny podział zasobów programu UE wg rodzaju interwencji

Podstawa prawna: art. 17 ust. 3 lit. e) ppkt (vi), art. 17 ust. 9 lit. c) ppkt (v)

Tabela 4 Wymiar 1 – zakres interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EURO)
2	EFRR	2.7	046 Wsparcie dla podmiotów, które świadczą usługi wspierające gospodarkę niskoemisyjną i odporność na zmiany klimatu, w tym działania w zakresie zwiększania świadomości	1 136 500,00
2	EFRR	2.7	064 Gospodarka wodna i ochrona zasobów wodnych (w tym gospodarowanie wodami w dorzeczu, konkretne działania w zakresie przystosowania się do zmian klimatu, ponowne użycie, ograniczanie wycieków)	1 136 500,00
2	EFRR	2.7	078 Ochrona, regeneracja i zrównoważone wykorzystanie obszarów Natura 2000	4 546 000,00
2	EFRR	2.7	079 Ochrona przyrody i różnorodności biologicznej, dziedzictwo naturalne i zasoby naturalne, zielona i niebieska infrastruktura	4 545 723,00

Tabela 5 Wymiar 2 – forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusze	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EURO)
2	EFRR	2.7	01 Dotacja	11 364 732,00

Tabela 6 Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusze	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EURO)
2	EFRR	2.7	33 Brak ukierunkowania terytorialnego	11 364 732,00

2.4 Określenie priorytetu (podać dla każdego priorytetu)

Podstawa prawna: artykuł 17 ustęp 3 litera d

Pole tekstowe [300]

Priorytet 3: Umożliwienie lepszego uczestnictwa w transgranicznym życiu codziennym poprzez język, kulturę i turystykę

2.4.1 Cel szczegółowy (podać dla każdego wybranego celu szczegółowego)

Podstawa prawna: artykuł 17 ustęp 3 litera e

Pole tekstowe [300]

Cel szczegółowy 4.2 „Poprawa równego dostępu do wysokiej jakości usług sprzyjających włączeniu społecznemu w zakresie kształcenia, szkoleń i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój łatwo dostępnej infrastruktury, w tym poprzez wspieranie odporności w zakresie kształcenia i szkolenia na odległość oraz online“

2.4.2 Powiązane rodzaje działań oraz ich oczekiwany wkład w realizację wspomnianych celów szczegółowych oraz, w stosownych przypadkach, strategii makroregionalnych i strategii na rzecz basenu morskiego

Podstawa prawna: artykuł 17 ustęp 3 litera e podpunkt i, artykuł 17 ustęp 9 litera c podpunkt ii

Pole tekstowe [7.000]

Z uwagi na podstawowe znaczenie jakie mają język sąsiada oraz kompetencje zawodowe o charakterze interkulturowym i transgranicznym na obszarze przygranicznymi, Program będzie realizował cel szczegółowy 4.2. Dostęp obywateli do usług w zakresie edukacji i szkoleń ma ulec poprawie w szczególności poprzez wspieranie nauki języka sąsiada i kompetencji interkulturowych transgranicznych.

Planuje się wspieranie następujących rodzajów działań:

1. nauka języka sąsiada i zdobywanie kompetencji interkulturowych, jak również innych kompetencji niezbędnych w transgranicznym życiu zawodowym i prywatnym, w tym działania zwiększające zainteresowanie językiem sąsiada,
2. rozwój transgranicznych cyfrowych platform nauki i edukacji.

Wspieranie nauki języka sąsiada i kompetencji interkulturowych i zawodowych ma na celu przede wszystkim poprawę transgranicznego udziału w różnych przejawach życia społecznego w kraju sąsiada. Obejmuje to m.in.

- rozwój wspólnych, także dwujęzycznych modułów edukacyjnych w placówkach przedszkolnych, szkolnych, kształcenia zawodowego i wyższym oraz uczenia się przez całe życie,
- edukacja osób pracujących, np. nauka języka sąsiada lub przekazywanie wiedzy specyficznej dla danego kraju w ramach określonej branży,
- zakup wyposażenia technicznego, a w szczególności komputerowego, niezbędnego do realizacji transgranicznych ofert edukacyjnych,
- działania zwiększające zainteresowanie językiem sąsiada, np. kampanie na rzecz nauki języków obcych.

Poprzez wspieranie rozwoju transgranicznych cyfrowych platform nauki i edukacji Program ma na celu ułatwienie warunków do zdobywania kompetencji, które są ważne dla wspólnego życia na obszarze objętym Programem. Między innymi, platformy te będą:

- wspierać naukę języka sąsiada,
- zwiększać dostępności transgranicznych ofert edukacyjnych lub
- umożliwiać korzystanie z ofert edukacyjnych na obszarze objętym Programem niezależnie od miejsca pobytu.

Działania inwestycyjne mogą być dofinansowane w szczególności wtedy, gdy zapewniają transgraniczną zdolność do komunikacji cyfrowej w zakresie kształcenia i szkolenia lub są niezbędne do realizacji transgranicznych ofert edukacyjnych.

Budowa nowych obiektów edukacyjnych co do zasady nie będzie wspierana ze środków Programu.

W ramach Programu oczekiwanymi rezultatami są uczestnictwo we wspólnych programach szkoleniowych związanych z nauką języka sąsiada i zdobywania kompetencji interkulturowych oraz zawodowych, albo wspólnie opracowane rozwiązania w zakresie cyfrowej nauki i platform edukacyjnych.

W wyniku współpracy w ramach projektów Program zakłada poprawę umiejętności interkulturowych i innych kompetencji wymaganych do powodzenia transgranicznego życia zawodowego i prywatnego, potwierdzonego świadectwami uzyskanymi w ramach wspólnych programów szkoleniowych oraz skutecznego tworzenia cyfrowych platform uczenia się i edukacji poprzez przejmowanie lub dalsze rozwijanie tych rozwiązań przez organizacje, na przykład poprzez wykazanie, że rozwiązania te są z powodzeniem stosowane.

Poprzez wspieranie działań w ramach celu szczegółowego 4.2 wspierany jest obszar polityki "Edukacja" określony w Planie Działań dla Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego. Nabycie kompetencji językowych i interkulturowych, jak również umiejętności wymaganych na transgranicznym rynku pracy, zwiększa indywidualne możliwości rozwoju i konkurencyjność na obszarze objętym Programem. Ma to pozytywny wpływ na cały region Morza Bałtyckiego.

2.4.3 Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 17 ust. 3 lit. e) ppkt (ii), art. 17 ust. 9 lit. c) ppkt (iii)

Tabela 2 Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
3	4.2	85	Uczestnictwo we wspólnych programach szkoleniowych	Liczba uczestników we wspólnych programach szkoleniowych	0	13.500
3	4.2	116	Wspólnie opracowane rozwiązania	Liczba wspólnie opracowanych rozwiązań transgranicznych	0	5

Tabela 3 Wskaźniki rezultatu

Priorytety	Cel strategiczny	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa	Rok referencyjny	Cel końcowy (2029)	Źródła danych	Uwagi
3	4.2	81	Liczba osób kończących wspólne programy szkoleniowe	Liczba uczestników kończących wspólne programy szkoleniowe	0	2021	12 150	System monitoringu	
3	4.2	104	Rozwiązania przyjęte lub zastosowane na szerszą skalę przez organizacje	Liczba transgranicznych rozwiązań przyjętych	0	2021	3	System monitoringu	

2.4.4 Główne grupy docelowe

Podstawa prawna: artykuł 17 ustęp 3 litera e podpunkt iii, artykuł 17 ustęp 9 litera c podpunkt iv

Pole tekstowe [7.000]

Najważniejszymi grupami docelowymi są:

- uczniowie szkół ogólnokształcących i uczniowie zawodu, jak również inni mieszkańcy obszaru objętego programem, dla których transgraniczna oferta edukacyjna stwarza dodatkowe szanse rozwoju osobistego,
- nauczyciele, którzy korzystają z nowych materiałów dydaktycznych, platform oraz sieci i mogą je bezpośrednio wykorzystywać w swojej codziennej pracy.

2.4.5 Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania zintegrowanych inwestycji terytorialnych, rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność lub innych narzędzi terytorialnych

Podstawa prawna: artykuł 17 ustęp 3 litera e podpunkt iv

Pole tekstowe [7.000]

Nie dotyczy.

2.4.6 Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Podstawa prawna: artykuł 17 ustęp 3 litera e podpunkt v

Pole tekstowe [7.000]

Program wspiera transgraniczny rozwój regionalny w formie dotacji dla partnerów projektu. Przeprowadzone dotychczas ewaluacje oraz informacje pozyskane w toku konsultacji z potencjalnymi wnioskodawcami wskazują, że w przypadku projektów Interreg nie ma potrzeby udzielania finansowania w formie zwrotnej lub gwarancji. Z drugiej strony, wymóg pozyskania 15 % środków własnych w poprzednich okresach finansowania, a obecnie 20 % w nowym okresie finansowania 2021-2027, stanowi znaczący próg mogący ograniczać realizację projektów Interreg.

2.4.7 Indykatorywny podział zasobów programu UE wg rodzaju interwencji

Podstawa prawna: art. 17 ust. 3 lit. e) ppkt (vi), art. 17 ust. 9 lit. c) ppkt (v)

Tabela 4 Wymiar 1 – zakres interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EURO)
3	EFRR	4.2	145 Wspieranie rozwoju kompetencji cyfrowych	1 513 600,00
3	EFRR	4.2	146 Wsparcie na rzecz przystosowywania pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian	1 513 600,00
3	EFRR	4.2	148 Wsparcie na rzecz wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem (z wyłączeniem infrastruktury)	3 027 200,00
3	EFRR	4.2	149 Wsparcie na rzecz szkolnictwa podstawowego i średniego (z wyłączeniem infrastruktury)	6 054 400,00
3	EFRR	4.2	150 Wsparcie na rzecz szkolnictwa wyższego (z wyłączeniem infrastruktury)	1 513 600,00
3	EFRR	4.2	151 Wsparcie na rzecz kształcenia dorosłych (z wyłączeniem infrastruktury)	1 512 888,00

Tabela 5 Wymiar 2 – forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EURO)
3	EFRR	4.2	01 Dotacja	15 135 888,00

Tabela 6 Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EURO)
3	EFRR	4.2	33 Brak ukierunkowania terytorialnego	15 135 888,00

2.5 Określenie priorytetu (podać dla każdego priorytetu)

Podstawa prawna: artykuł 17 ustęp 3 litera d

Pole tekstowe [300]

Priorytet 3: Umożliwienie lepszego uczestnictwa w transgranicznym życiu codziennym poprzez język, kulturę i turystykę

2.5.1 Cel szczegółowy (podać dla każdego wybranego celu szczegółowego)

Podstawa prawna: artykuł 17 ustęp 3 litera e

Pole tekstowe [300]

Cel szczegółowy 4.6 „Wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych”

2.5.2 Powiązane rodzaje działań oraz ich oczekiwany wkład w realizację wspomnianych celów szczegółowych oraz, w stosownych przypadkach, strategii makroregionalnych i strategii na rzecz basenu morskiego

Podstawa prawna: artykuł 17 ustęp 3 litera e podpunkt i, artykuł 17 ustęp 9 litera c podpunkt ii

Pole tekstowe [7.000]

Program chce przyczynić się do realizacji celu szczegółowego 4.6. Rozwój gospodarczy, włączenie społeczne i innowacje społeczne mają zostać wzmocnione poprzez lepsze powiązanie i rozwijanie kulturalnej i turystycznej oferty oraz ułatwienie transgranicznego dostępu do niej. Zadaniem jest również zintensyfikowanie współpracy w zakresie sztuki i kultury oraz wzmocnienie świadomości wspólnej kultury i historii. W tym celu Program planuje dofinansowanie między innymi następujące rodzajów działań:

1. rozwój i marketing transgranicznych ofert i produktów zrównoważonej turystyki i kultury,
2. inwestycje w transgraniczne połączenie infrastruktury tras turystycznych i zachowanie wspólnego dziedzictwa kulturowego,

3. rozwój innowacyjnych rozwiązań cyfrowych związanych z turystyką i kulturą,
4. tworzenie sieci organizacji turystycznych i dostawców usług turystycznych oraz transgraniczna wymiana wiedzy i kompetencji,
5. organizowanie transgranicznych imprez publicznych.

Poprzez wspieranie rozwoju i marketingu transgranicznych ofert i produktów zrównoważonej turystyki i kultury, Program chce wnieść wkład w

- zwiększenie liczby transgranicznych ofert, ich transgraniczne udostępnianie oraz zapewnienie wielojęzyczności dofinansowanych ofert,
- przekazywanie wiedzy o kulturze, przyrodzie i historii kraju sąsiada,
- wspieranie innowacji społecznych w związku z transgranicznymi ofertami wypoczynku i kultury, np. transgraniczna sprzedaż typowych produktów regionalnych w gastronomii i rzemiosło artystyczne, transgraniczne oferty tematyczne lub wspieranie lokalnych organizatorów turystyki w opracowywaniu i wprowadzaniu na rynek ofert transgranicznych,
- wspieranie transgranicznych ofert i produktów w turystyce zdrowotnej ze względu na jej znaczenie w obszarze objętym Programem.

Poprzez wspieranie inwestycji w transgraniczne połączenia infrastruktury szlaków turystycznych, zwłaszcza w turystyce rowerowej i wodnej, oraz zachowanie wspólnego dziedzictwa kulturowego, Program ma na celu przyczynić się do tego, aby

- zlikwidować braki zidentyfikowane pomiędzy istniejącymi sieciami szlaków turystycznych w oparciu o lokalne i regionalne strategie i koncepcje zrównoważonego rozwoju turystyki transgranicznej,
- udostępniać obiekty turystyczne i kulturalne turystom z kraju sąsiada poprzez tworzenie i rozwój systemów zarządzania ruchem turystycznym,
- zachowanie wspólnego dziedzictwa kulturowego, które w szczególności sposób reprezentuje wspólną historię i kulturę.

Jako uzupełnienie rozwoju transgranicznych ofert kulturalnych i turystycznych oraz połączenia infrastruktury szlaków turystycznych, Program ma na celu promowanie rozwoju innowacyjnych rozwiązań cyfrowych w kontekście transgranicznych ofert kulturalnych i turystycznych. Powinno to w przyszłości ułatwić wyszukiwanie i rezerwację transgranicznych ofert turystycznych lub wyszukiwanie informacji o dziedzictwie kulturowym i przyrodniczym, np. za pomocą aplikacji mobilnych lub cyfrowych, takich jak przewodniki turystyczne, przewodniki po muzeach lub mapy cyfrowe.

Aby stworzyć wysokiej jakości ofertę kulturalną i turystyczną, w szczególności skierowaną do gości z kraju sąsiada, Program zamierza wspierać usieciowanie organizacji i przedsiębiorstw turystycznych oraz transgraniczną wymianę wiedzy i kompetencji. Powinno to również poprawić marketing ofert transgranicznych poprzez nowo powstające, transgraniczne lub istniejące, transgranicznie rozbudowywane platformy ofertowe.

W celu podniesienia rangi obszaru objętego Programem w świadomości mieszkańców i gości, Program będzie promował organizację i realizację transgranicznych imprez publicznych o szczególnej atrakcyjności.

Inwestycje w transgraniczną infrastrukturę kulturalną i turystyczną lub we wspólne dziedzictwo kulturowe mają być realizowane w szczególności w związku z transgranicznym powiązaniem infrastruktury tras turystycznych i zachowaniem wspólnego dziedzictwa kulturowego.

Jako produkty projektów, Program oczekuje poprawy transgranicznej dostępności wspieranych obiektów kulturalnych i turystycznych dzięki opracowaniu i wprowadzaniu do sprzedaży transgranicznych ofert i produktów związanych z kulturą i zrównoważoną turystyką, jak również dzięki inwestycjom w transgraniczne połączenia szlaków turystycznych i zachowanie wspólnego dziedzictwa kulturowego, wspólnych, innowacyjnych rozwiązań cyfrowych, sieci współpracujących organizacji transgranicznych oraz wspólnie organizowane transgraniczne imprezy publiczne.

Zakłada się, że w wyniku dofinansowania projektów duża część projektów będzie w stanie zbudować trwałe sieci, wyrażone liczbą współpracujących organizacji transgranicznych po zakończeniu projektu, że można będzie zwiększyć liczbę odwiedzających wspierane obiekty kulturalne i turystyczne, oraz że innowacyjne rozwiązania cyfrowe zostaną zastosowane lub będą dalej rozwijane przez organizacje, co można będzie wykazać na podstawie dowodów udanego wykorzystania tych zastosowań przez grupy docelowe.

W ramach celu szczegółowego 4.6 Program przyczynia się do realizacji obszarów polityki "turystyka" i "kultura" uzgodnionych w Planie Działania dla Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego poprzez dążenie do promowania zrównoważonych, transgranicznych, bardziej dostępnych i wzajemnie powiązanych ofert turystycznych i kulturalnych. Ma on również na celu promowanie cyfryzacji w tych obszarach.

2.5.3 Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 17 ust. 3 lit. e) ppkt (ii), art. 17 ust. 9 lit. c) ppkt (iii)

Tabela 2 Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
3	4.6	77	Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem	Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem	0	50
3	4.6	116	Wspólnie opracowane rozwiązania	Liczba wspólnie opracowanych rozwiązań transgranicznych	0	8
3	4.6	87	Organizacje współpracujące ponad granicami	Liczba partnerów projektu i partnerów stowarzyszonych	0	70
3	4.6	115	Wspólnie organizowane transgraniczne wydarzenia publiczne	Liczba wspólnie organizowanych transgranicznych wydarzeń publicznych	0	15

Tabela 3 Wskaźniki rezultatu

Priorytety	Cel główny	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa	Rok referencyjny	Cel końcowy (2029)	Źródła danych	Uwagi
3	4.6	77	Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem	Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem	0	2021	50 000	System monitoringu	
3	4.6	84	Organizacje współpracujące ponad granicami po zakończeniu projektu	Liczba partnerów projektu i partnerów stowarzyszonych współpracujących ponad granicami po zakończeniu projektu	0	2021	35	System monitoringu	
3	4.6	104	Rozwiązania przyjęte lub zastosowane na szerszą skalę przez organizacje	Liczba transgranicznych rozwiązań przyjętych	0	2021	4	System monitoringu	

2.5.4 Główne grupy docelowe

Podstawa prawna: artykuł 17 ustęp 3 litera e podpunkt iii, artykuł 17 ustęp 9 litera c podpunkt iv

Pole tekstowe [7.000]

Najważniejszymi grupami docelowymi są:

- mieszkańcy i goście obszaru objętego Programem, którzy mogą wyszukać i skorzystać z bardziej zróżnicowanej oferty kulturalnej i turystycznej,
- przedsiębiorstwa turystyczne i organizatorzy kultury, którzy dzięki współpracy mogą dotrzeć do dodatkowych grup docelowych i zwiększyć możliwości wykorzystania swoich ofert,
- władze lokalne i regionalne, które dzięki dofinansowaniu mogą zwiększyć atrakcyjność obszaru, za który są odpowiedzialne.

2.5.5 Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania zintegrowanych inwestycji terytorialnych, rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność lub innych narzędzi terytorialnych

Podstawa prawna: artykuł 17 ustęp 3 litera e podpunkt iv

Pole tekstowe [7.000]

Nie dotyczy.

2.5.6 Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Podstawa prawna: artykuł 17 ustęp 3 litera e podpunkt v

Pole tekstowe [7.000]

Program wspiera transgraniczny rozwój regionalny w formie dotacji dla partnerów projektu. Przeprowadzone dotychczas ewaluacje oraz informacje pozyskane w toku konsultacji z potencjalnymi wnioskodawcami wskazują, że w przypadku projektów Interreg nie ma potrzeby udzielania finansowania w formie zwrotnej lub gwarancji. Z drugiej strony, wymóg pozyskania 15 % środków własnych w poprzednich okresach finansowania, a obecnie 20 % w nowym okresie finansowania 2021-2027, stanowi znaczący próg mogący ograniczać realizację projektów Interreg.

2.5.7 Indykatywny podział zasobów programu UE wg rodzaju interwencji

Podstawa prawna: art. 17 ust. 3 lit. e) ppkt (vi), art. 17 ust. 9 lit. c) ppkt (v)

Tabela 4 Wymiar 1 – zakres interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EURO)
3	EFRR	4.6	138 Wsparcie na rzecz ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych	3 805 300,00
3	EFRR	4.6	165 Ochrona, rozwój i promowanie publicznych walorów turystycznych i usług turystycznych	19 026 500,00
3	EFRR	4.6	166 Ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa kulturowego i usług w dziedzinie kultury	9 513 250,00
3	EFRR	4.6	167 Ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa naturalnego i ekoturystyki poza obszarami Natura 2000	5 707 737,00

Tabela 5 Wymiar 2 – forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EURO)
3	EFRR	4.6	01 Dotacja	38 052 787,00

Tabela 6 Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EURO)
3	EFRR	4.6	33 Brak ukierunkowania terytorialnego	38 05 787,00

2.6 Określenie priorytetu (podać dla każdego priorytetu)

Podstawa prawna: artykuł 17 ustęp 3 litera d

Pole tekstowe [300]

Priorytet 4: Wzmocnienie zaufania, wspólne kształtowanie rozwoju transgranicznego

2.6.1 Cel szczegółowy (podać dla każdego wybranego celu szczegółowego)

Podstawa prawna: artykuł 17 ustęp 3 litera e

Pole tekstowe [300]

Cel szczegółowy Interreg 6.1 „Zwiększanie zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych, w szczególności tych, którym powierzono zarządzanie konkretnym terytorium, i zainteresowanych stron“

2.6.2 Powiązane rodzaje działań oraz ich oczekiwany wkład w realizację wspomnianych celów szczegółowych oraz, w stosownych przypadkach, strategii makroregionalnych i strategii na rzecz basenu morskiego

Podstawa prawna: artykuł 17 ustęp 3 litera e podpunkt i, artykuł 17 ustęp 9 litera c podpunkt ii

Pole tekstowe [7.000]

Program chce przyczynić się do realizacji celu szczegółowego Interreg 6.1. „Zwiększanie zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych, w szczególności tych, którym powierzono zarządzanie konkretnym terytorium, i zainteresowanych stron”. Dofinansowanie strategii i koncepcji transgranicznych oraz wspieranie ofert informacyjnych dla mieszkańców, przedsiębiorstw i administracji ma służyć zwiększeniu zdolności samorządów terytorialnych i wszystkich zainteresowanych podmiotów do pełnego wykorzystania transgranicznego potencjału rozwojowego obszaru objętego Programem na rzecz swoich obywateli i przedsiębiorstw, stymulować integrację na obszarze powiązań oraz generować impulsy rozwojowe.

Z tego powodu w Programie przewidziano w szczególności wsparcie następujących rodzajów działań:

1. opracowania wspólnych strategii i analiz na rzecz rozwoju transgranicznego,
2. dostarczania mieszkańcom, przedsiębiorstwom i administracji przejrzystych, rzeczowych informacji i doradzanie im w podstawowych kwestiach dotyczących transgranicznego życia codziennego i gospodarczego.

Wspierając opracowanie wspólnych strategii i analiz rozwoju transgranicznego, Program uwzględnia fakt, że obszar objęty Programem jest coraz bardziej zintegrowany. Znacznie wzrosły współzależności funkcjonalne zwłaszcza w transgranicznym regionie metropolitalnym szczecina . W celu umożliwienia administracji i innym interesariuszom poprawy warunków ramowych współpracy transgranicznej, Program ma na celu

- wspieranie opracowywania transgranicznych strategii i planów działania, które mają wpływ na wszystkie dziedziny życia, takie jak praca, mobilność, wypoczynek, edukacja, zdrowie lub bezpieczeństwo, oraz uwzględniają rozwój transgraniczny, np. w odpowiednich dokumentach planowania strategicznego,
- promowanie dostarczania sprawdzonych, istotnych dla podejmowania decyzji informacji, np. w kontekście współpracy w dziedzinie obserwacji przestrzennej,
- wspieranie usuwania barier prawnych i organizacyjnych.

Aby mieszkańcy, przedsiębiorcy bądź administracja obszaru objętego Programem mogli jak najlepiej wykorzystać możliwości rozwoju transgranicznego, Program ma na celu wzmocnienie potencjału administracji i innych instytucji zaangażowanych na rzecz społeczeństwa, tak aby zapewnić obywatelom bądź przedsiębiorcom konkretną pomoc w działaniach w kraju sąsiada. Obejmuje to, między innymi, wsparcie dla zapewnienia:

- dedykowanych usług doradczych,
- przygotowania odpowiednich informacji dla obywateli bądź przedsiębiorstw, lub
- utworzenia stałych, niezależnych od projektu struktur organizacyjnych.

Przy wyborze projektów szczególną uwagę zwraca się na ich potencjał przyczyniania się do zasadniczej poprawy warunków ramowych rozwoju i integracji transgranicznej, jak również codziennego życia i możliwości rozwoju obywateli mieszkających na obszarze objętym Programem bądź funkcjonujących tu firm i administracji .

W ramach celu szczegółowego Interreg 6.1 możliwe jest wsparcie działań inwestycyjnych w rozumieniu kosztów wyposażenia, jeżeli są one niezbędne dla realizacji współpracy.

Oczekiwane w ramach Programu produkty projektów to wspólnie opracowane strategie i plany działania, jak również wsparcie obywateli i przedsiębiorstw w ich problemach mających związek z kwestiami działalności transgranicznej, co zostanie wykazane poprzez udział w transgranicznych wspólnych działaniach doradczych i informacyjnych.

W wyniku wsparcia w ramach Programu oczekuje się wzmocnienia współpracy między instytucjami i wdrażania wspólnie opracowane strategii i planów działania, które staną się podstawą działań organizacji.

W ramach celu szczegółowego Interreg 6.1 przyczynia się do realizacji celu Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego "Łączenie ludzi w regionie". Dofinansowywane projekty mają na celu poprawę współpracy transgranicznej między instytucjami, tak aby wspólnie rozwiązywać wyzwania w regionie przygranicznym i wykorzystywać szanse rozwojowe.

2.6.3 Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 17 ust. 3 lit. e) ppkt (ii), art. 17 ust. 9 lit. c) ppkt (iii)

Tabela 2 Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
4	CSI 6.1	81	Uczestnictwo we wspólnych działaniach transgranicznych	Liczba uczestników we wspólnych działaniach transgranicznych	0	60 000
4	CSI 6.1	83	Wspólnie opracowane strategie i plany działania	Liczba wspólnie opracowanych strategii i planów działania	0	3

Tabela 3 Wskaźniki rezultatu

Prioryt	Cel główny	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa	Rok referencyjny	Cel końcowy (2029)	Źródła danych	Uwagi
4	CSI 6.1	79	Strategie i plany działania wdrożone przez organizację	Liczba strategii i planów działania wdrożone przez organizację	0	2021	2	System monitoringu	
4	CSI 6.1	84	Organizacje współpracujące ponad granicami po zakończeniu projektu	Liczba partnerów projektu i partnerów stowarzyszonych współpracujących ponad granicami po zakończeniu projektu	0	2021	40	System monitoringu	

2.6.4 Główne grupy docelowe

Podstawa prawna: artykuł 17 ustęp 3 litera e podpunkt iii, artykuł 17 ustęp 9 litera c podpunkt iv

Pole tekstowe [7.000]

Najważniejszymi grupami docelowymi stanowią:

- jednostki administracji publicznej i instytucje publiczne na obszarze objętym Programem, które dzięki wsparciu mogą w większym stopniu uwzględniać kwestie transgraniczne w swoich działaniach administracyjnych,
- mieszkańcy, którzy będą mieli łatwiejszy dostęp do transgranicznych usług prywatnych i publicznych oraz możliwości rozwoju zawodowego,
- przedsiębiorstwa, które mogą lepiej wykorzystywać transgraniczne możliwości.

2.6.5 Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania zintegrowanych inwestycji terytorialnych, rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność lub innych narzędzi terytorialnych

Podstawa prawna: artykuł 17 ustęp 3 litera e podpunkt iv

Pole tekstowe [7.000]

Nie dotyczy.

2.6.6 Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Podstawa prawna: artykuł 17 ustęp 3 litera e podpunkt v

Pole tekstowe [7.000]

Program wspiera transgraniczny rozwój regionalny w formie dotacji dla partnerów projektu. Przeprowadzone dotychczas ewaluacje oraz informacje pozyskane w toku konsultacji z potencjalnymi wnioskodawcami wskazują, że w przypadku projektów Interreg nie ma potrzeby udzielania finansowania w formie zwrotnej lub gwarancji. Z drugiej strony, wymóg pozyskania 15 % środków własnych w poprzednich okresach finansowania, a obecnie 20 % w nowym okresie finansowania 2021-2027, stanowi znaczący próg mogący ograniczać realizację projektów Interreg.

2.6.7 Indykatywny podział zasobów programu UE wg rodzaju interwencji

Podstawa prawna: art. 17 ust. 3 lit. e) ppkt (vi), art. 17 ust. 9 lit. c) ppkt (v)

Tabela 4 Wymiar 1 – zakres interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EURO)
4	EFRR	CSI 6.1	173 Wzmacnianie zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych i zainteresowanych stron do wdrażania projektów i inicjatyw w zakresie współpracy terytorialnej w kontekście transgranicznym, transnarodowym, morskim i międzyregionalnym	10 827 981,00

Tabela 5 Wymiar 2 – forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EURO)
4	EFRR	CSI 6.1	01 Dotacja	10 827 981,00

Tabela 6 Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EURO)
4	EFRR	CSI 6.1	33 Brak ukierunkowania terytorialnego	10 827 981,00

2.7 Określenie priorytetu (podać dla każdego priorytetu)

Podstawa prawna: artykuł 17 ustęp 3 litera d

Pole tekstowe [300]

Priorytet 4: Wzmocnienie zaufania, wspólne kształtowanie rozwoju transgranicznego

2.7.1 Cel szczegółowy (podać dla każdego wybranego celu szczegółowego)

Podstawa prawna: artykuł 17 ustęp 3 litera e

Pole tekstowe [300]

Cel szczegółowy Interreg 6.3 „Budowanie wzajemnego zaufania, w szczególności poprzez wspieranie działań ułatwiających kontakty międzyludzkie“

2.7.2 Powiązane rodzaje działań oraz ich oczekiwany wkład w realizację wspomnianych celów szczegółowych oraz, w stosownych przypadkach, strategii makroregionalnych i strategii na rzecz basenu morskiego

Podstawa prawna: artykuł 17 ustęp 3 litera e podpunkt i, artykuł 17 ustęp 9 litera c podpunkt ii

Pole tekstowe [7.000]

Ze względu na utrzymujące się deficyty w bezpośrednich kontaktach między polskimi i niemieckimi mieszkańcami obszaru wsparcia, Program ma na celu ułatwianie aktywnych spotkań wszelkiego rodzaju i na wszystkich poziomach oraz wspieranie transgranicznie zaangażowanego społeczeństwa obywatelskiego. Powinno to wzmocnić zaufanie między obywatelami, co stanowi podstawę współpracy dobrosąsiedzkiej.

Należy wspierać w szczególności następujące rodzaje działań:

1. wspólnie przygotowywane i realizowane wydarzenia publiczne,
2. transgraniczne spotkania i wymiana doświadczeń pomiędzy podmiotami społeczeństwa obywatelskiego, gospodarki, nauki i administracji.

Wspólne transgraniczne imprezy publiczne powinny dawać inicjatywom transgranicznym możliwość zaprezentowania swoich działań szerokiej opinii publicznej i służyć promowaniu współpracy opartej na zaufaniu.

Wsparcie spotkań transgranicznych ma służyć nawiązaniu kontaktów między polskimi i niemieckimi podmiotami społeczeństwa obywatelskiego, gospodarki, nauki i administracji, wzmocnieniu wzajemnego zrozumienia, zmniejszeniu uprzedzeń i wzbudzeniu zainteresowania kulturą kraju sąsiada. Program ma na celu odzwierciedlenie całej różnorodności życia społecznego i gospodarczego na obszarze objętym Programem.

Aby umożliwić dostęp do finansowania jak największej liczbie podmiotów społeczeństwa obywatelskiego, gospodarki, nauki i administracji, w tym celu szczegółowym wykorzystywany jest wyłącznie Fundusz Małych Projektów.

W ramach celu szczegółowego Interreg 6.3 możliwe jest finansowanie działań inwestycyjnych w kategorii kosztów „wyposażenie”, jeśli są one niezbędne do realizacji współpracy.

Oczekiwany produktami projektów są udział we wspólnych działaniach transgranicznych (spotkaniach) oraz wspólnie organizowane transgraniczne imprezy publiczne.

W związku z tym w ramach Programu oczekiwane jest wzmocnienie współpracy między organizacjami społeczeństwa obywatelskiego, gospodarki, nauki bądź administracji, co znajduje odzwierciedlenie w liczbie organizacji współpracujących transgranicznie po zakończeniu projektu.

Dzięki projektom wspieranym w ramach celu szczegółowego Interreg 6.3 Program wniesie znaczący wkład w realizację celu "Łączenie ludzi w regionie" zapisanego w Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego. Dofinansowane projekty będą promować lepsze wzajemne zrozumienie i zaufanie w społeczeństwie obywatelskim, administracji, gospodarce i nauce.

2.7.3 Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 17 ust. 3 lit. e) ppkt (ii), art. 17 ust. 9 lit. c) ppkt (iii)

Tabela 2 Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
4	CSI 6.3	81	Uczestnictwo we wspólnych działaniach transgranicznych	Liczba uczestników we wspólnych działaniach transgranicznych	0	75 000
4	CSI 6.3	115	Wspólnie organizowane transgraniczne wydarzenia publiczne	Liczba wspólnie organizowanych transgranicznych wydarzeń publicznych	0	70

Tabela 3 Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel strategiczny	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa	Rok referencyjny	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
4	CSI 6.3	84	Organizacje współpracujące ponad granicami po zakończeniu projektu	Liczba partnerów projektu i partnerów stowarzyszonych współpracujących ponad granicami po zakończeniu projektu	0	2021	300	System monitoringu	

2.7.4 Główne grupy docelowe

Podstawa prawna: artykuł 17 ustęp 3 litera e podpunkt iii, artykuł 17 ustęp 9 litera c podpunkt iv

Pole tekstowe [7.000]

Głównymi grupami docelowymi są:

- jednostki administracji publicznej i inne instytucje publiczne, które poprzez wsparcie podjąć wzajemne kontakty / wymiany,
- mieszkańcy obszaru objętego Programem, którzy dzięki finansowanym spotkaniom mają możliwość poznania mieszkańców kraju sąsiada,
- przedsiębiorstwa z obszaru objętego Programem, które mogą nawiązać lub rozszerzyć stosunki biznesowe z krajem sąsiada poprzez udział w finansowanych działaniach.

2.7.5 Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania zintegrowanych inwestycji terytorialnych, rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność lub innych narzędzi terytorialnych

Podstawa prawna: artykuł 17 ustęp 3 litera e podpunkt iv

Pole tekstowe [7.000]

Nie dotyczy.

2.7.6 Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Podstawa prawna: artykuł 17 ustęp 3 litera e podpunkt v

Pole tekstowe [7.000]

Program wspiera transgraniczny rozwój regionalny w formie dotacji dla partnerów projektu. Przeprowadzone dotychczas ewaluacje oraz informacje pozyskane w toku konsultacji z potencjalnymi wnioskodawcami wskazują, że w przypadku projektów Interreg nie ma potrzeby udzielania finansowania w formie zwrotnej lub gwarancji. Z drugiej strony, wymóg pozyskania 15 % środków własnych w poprzednich okresach finansowania, a obecnie 20 % w nowym okresie finansowania 2021-2027, stanowi znaczący próg mogący ograniczać realizację projektów Interreg.

2.7.7 Indykatywny podział zasobów programu UE wg rodzaju interwencji

Podstawa prawna: art. 17 ust. 3 lit. e) ppkt (vi), art. 17 ust. 9 lit. c) ppkt (v)

Tabela 4 Wymiar 1 – zakres interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EURO)
4	EFRR	CSI 6.3	173 Wzmacnianie zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych i zainteresowanych stron do wdrażania projektów i inicjatyw w zakresie współpracy terytorialnej w kontekście transgranicznym, transnarodowym, morskim i międzyregionalnym	5 912 311,00

Tabela 5 Wymiar 2 – forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EURO)
4	EFRR	CSI 6.3	01 Dotacja	5 912 311,00

Tabela 6 Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EURO)
4	EFRR	CSI 6.3	33 Brak ukierunkowania terytorialnego	5 912 311,00

3 Plan finansowy

Podstawa prawna: art. 17 ust. 3 lit. f)

3.1 Środki finansowe w podziale na poszczególne lata

Podstawa prawna: art. 17 ust. 3 lit. g) ppkt (i), art. 17 ust. 4 lit. a)–d)

Tabela 7

Fundusz	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Ogółem
EFRR (cel „Współpraca terytorialna”)	0	22 246 429	22 246 429	22 246 429	22 246 429	17 797 143	17 797 142	124 580 000

3.2 Łączne środki finansowe w podziale na poszczególne fundusze oraz współfinansowanie krajowe

Podstawa prawna: art. 17 ust. 3 lit. f) ppkt (ii), art. 17 ust. 4 lit. a)–d)

Tabela 8

Nr celu polityki	Priorytet	Fundusz (stosownie do przypadku)	Podstawa obliczenia wsparcia UE (ogółem koszt kwalifikowalny lub wkład publiczny)	Wkład UE (a)= (a1)+(a2)	Indykatywny podział wkładu UE bez pomocy technicznej na podstawie art. 27 ust. 1 (a1)	Indykatywny podział wkładu UE na pomoc techniczną na podstawie art. 27 ust. 1 (a2)	Wkład krajowy (b)=(c)+(d)	Indykatywny podział wkładu krajowego Krajowy wkład publiczny (c)	Indykatywny podział wkładu krajowego Krajowy wkład prywatny (d)	Ogółem (e)=(a)+(b)	Stopa dofinansowania (f)=(a)÷(e)	Wkład państw w trzecich (dla celów informacyjnych)
CP1	Priorytet 1	EFRR	ogółem koszt kwalifikowalny	21 400 352	20 000 329	1 400 023	5 350 088	5 350 088	802 514	26 750 440	80,0000000000%	0
CP2	Priorytet 2	EFRR	ogółem koszt kwalifikowalny	28 355 654	26 500 611	1 855 043	7 088 914	7 088 914	1 063 338	35 444 568	79,9999988715%	0
CP4	Priorytet 3	EFRR	ogółem koszt kwalifikowalny	56 911 882	53 188 675	3 723 207	14 227 971	14 227 971	2 134 196	71 139 853	79,9999994377%	0
CSI1	Priorytet 4	EFRR	ogółem koszt kwalifikowalny	17 912 112	16 740 292	1 171 820	4 478 028	4 478 028	671 705	22 390 140	80,0000000000%	0

Nr celu polityki	Priorytet	Fundusz (stosownie do przypadku)	Podstawa obliczenia wsparcia UE (ogółem koszt kwalifikowalny lub wkład publiczny)	Wkład UE (a)= (a1)+(a2)	Indykatywny udział wkładu UE bez pomocy technicznej na podstawie art. 27 ust. 1 (a1)	Indykatywny udział wkładu UE na pomoc techniczną na podstawie art. 27 ust. 1 (a2)	Wkład krajowy (b)=(c)+(d)	Indykatywny udział wkładu krajowego Krajowy wkład publiczny (c)	Indykatywny udział wkładu krajowego Krajowy wkład prywatny (d)	Ogółem (e)=(a)+(b)	Stopa dofinansowania (f)=(a)÷(e)	Wkład państw w trzech (dla celów informacyjnych)
	Ogółem	EFRR / Wszystkie fundusze		124 580 000	116 429 907	8 150 093	31 145 001	26 473 248	4 671 753	155 725 001	79,9999994863%	0

4 Działania podjęte w celu zaangażowania odpowiednich partnerów programu w przygotowanie programu Interreg oraz rola tych partnerów programu we wdrażaniu, monitorowaniu i ewaluacji

Podstawa prawna: art. 17 ust. 3 lit. g)

Pole tekstowe [10.000]

A. Włączenie odpowiednich partnerów w przygotowanie Programu

Zgodnie z rozporządzeniem delegowanym Komisji (UE) 240/2014 z dnia 07.01.2014 r., europejskim kodeksem postępowania w zakresie partnerstwa oraz pismami Komisji Europejskiej z dnia 11.11.2019 r. i 22.01.2021 r. w sprawie angażowania partnerów w proces opracowywania Programu, instytucje programowe podjęły działania, aby od samego początku włączyć do współpracy nad zakresem programu właściwe podmioty z krajów i regionów uczestniczących w programie.

W celu opracowania projektu programu Interreg VI A utworzono polsko-niemiecki Komitet Programujący. Został on powołany w dniu 3 czerwca 2020 r. przez partnerów programu. W momencie jego powstania funkcjonowała już ugruntowana od wielu lat współpraca pomiędzy partnerami programu (tj. władzami Meklemburgii-Pomorza Przedniego, Brandenburgii i Polski) a przedstawicielami regionalnymi z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego, przedstawicielami niemieckiej i polskiej części Euroregionu Pomerania oraz przedstawicielami partnerów gospodarczych i społecznych, którzy byli obecni w Komitecie Monitorującym w dwóch poprzednich okresach finansowania 2007-2013 i 2014-2020. Zgodnie z art. 8 ust. 1 rozporządzenia (UE) 2021/1060 skład Komitetu Programującego na okres wsparcia 2021-2027 został rozszerzony o nowych uczestników reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, ochronę środowiska oraz równość szans i niedyskryminację.

W porównaniu z okresem finansowania 2014-2020 zwiększyła się zatem liczba grup interesów społeczeństwa obywatelskiego reprezentowanych w Komitecie Programującym. Interesy partnerów gospodarczych i społecznych oraz - po raz pierwszy - społeczeństwa obywatelskiego reprezentuje obecnie sześć organizacji, a nie jak do tej pory trzy. Przedstawiciele grup interesów w równym stopniu reprezentują stronę polską i niemiecką w Komitecie Programującym. Przyznanie nowym członkom po raz pierwszy prawa do głosowania wiąże się z rozwojem

obecnego Komitetu Programującego i gwarantuje silniejszą reprezentację partnerów społeczno-gospodarczych, przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego, itd.

Partnerzy gospodarczy i społeczni oficjalnie powołani do Komitetu Programującego to:

- Przedstawiciele związków zawodowych reprezentowani przez Niemiecką Federację Związków Zawodowych Pomorza Przedniego (Deutscher Gewerkschaftsbund der Region Vorpommern) oraz przez Zarząd Regionu NSZZ „Solidarność” Pomorza Zachodniego w Polsce;
- Przedstawiciele partnerów gospodarczych reprezentowani przez Izby Przemysłowo-Handlowe (IHK) Wschodniej Brandenburgii (IHK Ostbrandenburg) i Wschodniej Meklemburgii-Pomorza Przedniego (IHK Neubrandenburg) oraz przez Koszalińską Agencję Rozwoju Regionalnego S.A. i Zachodniopomorską Agencję Rozwoju Regionalnego S.A.;
- Przedstawiciele organizacji społeczeństwa obywatelskiego w dziedzinie ochrony środowiska oraz równości szans i niedyskryminacji reprezentowani z jednej strony przez Regionalny Związek NABU-Regionalgruppe Insel Usedom e.V., a z drugiej przez osoby z Zachodniopomorskiego Forum Organizacji Socjalnych ZaFOS z Polski, wskazane przez Radę Działalności Pożytku Publicznego.

Zasady współpracy partnerskiej przy opracowywaniu przyszłego Programu znajdują się w regulaminie wewnętrznym Komitetu Programującego. Podczas prac Komitet Programujący był wspierany przez Instytucję Zarządzającą i Wspólny Sekretariat.

W celu wsparcia Komitetu Programującego wprowadzono podział na tematyczne Grupy Robocze. Grupy Robocze były odpowiedzialne za szczegółową dyskusję na temat sposobu realizacji poszczególnych aspektów programu oraz przedstawianie rozwiązań Komitetowi Programującemu.

W skład Grup Roboczych wchodził odpowiednio przedstawiciele krajów partnerskich oraz partnerów społecznych, gospodarczych i środowiskowych, a także firmy konsultingowej, której zlecono przygotowanie dokumentów programowych. Skład ten był niekiedy uzupełniany, na przykład, o ekspertów ze Wspólnego Sekretariatu lub Kontrolerów pierwszego stopnia. W roli obserwatorów o funkcji doradczej, w proces

programowania zaangażowani byli również odpowiedzialni za program przedstawiciele Komisji Europejskiej.

Bezpośrednie zaangażowanie wszystkich odpowiednich partnerów umożliwiło optymalną organizację procesu programowania i wykorzystanie szerokiej wiedzy licznych podmiotów uczestniczących w tym procesie.

Łącznie, na różnych etapach przygotowania programu, odbyło się XX. posiedzeń Komitetu Programującego oraz XX. posiedzeń Grup Roboczych, również w formie warsztatów. Wszystkie spotkania były tłumaczone symultanicznie na język polski i niemiecki.

Na spotkania Komitetu Programującego wszyscy uczestnicy otrzymywali elektroniczne zaproszenia i dokumenty robocze w języku polskim i niemieckim z wyprzedzeniem 14-dniowym, a na spotkania Grup Roboczych z wyprzedzeniem 7-dniowym. Dało to zainteresowanym stronom wystarczająco dużo czasu na przygotowanie i uzgodnienie swoich stanowisk.

Przedstawiciele gmin Euroregionu Pomerania opracowali własną Koncepcję Rozwoju i Działania na lata 2021-2030 na poziomie regionalnym. Ten strategiczny dokument pokazuje ogólne kierunki rozwoju polsko-niemieckiej współpracy Euroregionu. W proces przygotowania koncepcji od początku intensywnie zaangażowane były podmioty regionalne, jak również przedstawiciele partnerów gospodarczych i społecznych oraz społeczeństwa obywatelskiego. Uczestniczyli oni we wspólnych warsztatach oraz ankietach.

W ramach opracowania projektu programu Komitet Programujący zlecił wykonanie analizy społeczno-ekonomicznej obszaru objętego programem z uwzględnieniem wskazanych ogólnych dziedzin rozwoju i działania Euroregionu. Opracowanie zostało oparte na analizie mocnych i słabych stron obszaru programu, która była następstwem analizy społeczno-gospodarczej. Na jego podstawie określono działania istotne dla Interregu i omówiono je w ramach Komitetu Programującego. Kolejnym krokiem było opracowanie projektu Strategii Programu, którą poddano publicznej konsultacji.

Opinia publiczna i zainteresowane organizacje były na bieżąco informowane o procesie tworzenia programu. W tym celu udostępniano do pobrania lub wglądu informacje o aktualnych postępach prac oraz pojawiających się istotnych dokumentach dotyczących nowego okresu programowania. Przykład stanowią tutaj projekty rozporządzeń unijnych dotyczące nowego okresu finansowania, projekty dokumentów programowych tj. analiza społeczno-ekonomiczna, analiza SWOT, Strategia Programu itp. Na stronie internetowej Programu Interreg V A Meklemburgia-Pomorze Przednie / Brandenburgia / Polska - <https://interreg5a.info/pl> w zakładce „Przyszły Program” zamieszczono również osoby do kontaktu w sprawie programowania oraz wszystkie terminy posiedzeń Komitetu Programującego.

Szczególnie intensywną i interaktywną formą uczestnictwa grup docelowych w przygotowaniu programu były konsultacje wstępne projektu Strategii Programu. Konsultacje te były skierowane do szerokiego grona odbiorców z obszaru objętego programem i odbyły się w dniach od 7 czerwca do 25 czerwca 2021 r. W dniu 8 czerwca 2021 r. podczas warsztatów online wszyscy zainteresowani obywatele i organizacje mieli możliwość wyrażenia swoich pomysłów i uwag na temat proponowanych priorytetów programu, a następnie ich pisemnego zgłaszania za pośrednictwem specjalnie utworzonego narzędzia internetowego. Dzięki temu mogli oni bezpośrednio wpłynąć na jego ostateczny kształt. Proces ten zaowocował 59 informacjami zwrotnymi w formie sugestii dotyczących działań, potrzeb inwestycyjnych i grup docelowych, a także konkretnymi zaleceniami rozwiązań ze strony zainteresowanych programem.

Poza wstępnymi konsultacjami we wczesnej fazie przygotowywania Programu, we wszystkich krajach uczestniczących w programie odbyły się również obowiązkowe konsultacje społeczne dotyczące całości projektu programu. Dopiero po ich zakończeniu Program został zatwierdzony przez rządy państw partnerów programu.

B. Zaangażowanie partnerów programu oraz przedstawicieli partnerów gospodarczych i społecznych we wdrażanie, monitorowanie i ewaluację programu

Zgodnie z art. 28 rozporządzenia (UE) 2021/1059, powołany zostanie Komitet Monitorujący programu. Skład Komitetu Monitorującego będzie zrównoważony. Sprawne wdrażanie Programu wymaga zaangażowania partnerów programu, podmiotów regionalnych, Euroregionu jak również partnerów gospodarczych, społecznych i środowiskowych, co zostało już zastosowane w praktyce podczas funkcjonowania Komitetu Programującego.

Komitet Monitorujący, wraz z Instytucją Zarządzającą i Wspólnym Sekretariatem, jest odpowiedzialny za nadzorowanie wdrażania, monitorowanie i ewaluację programu. W tym celu Komitet Monitorujący będzie składał się z jednakowej liczby uprawnionych do głosowania przedstawicieli z Niemiec i Polski. W odróżnieniu do Komitetów Monitorujących w poprzednich okresach finansowania, w latach 2021-2027 partnerzy gospodarczy i społeczni będą posiadać prawo do głosowania, zgodnie z art. 39 ust. 1 rozporządzenia (UE) 2021/1060.

5 Podejście do informowania o programie Interreg i jego widoczności (cele, grupy docelowe, kanały komunikacyjne, w tym wykorzystanie mediów społecznościowych, w stosownych przypadkach, planowany budżet i stosowne wskaźniki monitorowania i ewaluacji)

Podstawa prawna: art. 17 ust. 3 lit. h)

Pole tekstowe [4.500]

W ramach Programu planuje się sprawdzony zestaw działań komunikacyjnych, podporządkowany następującemu **celowi głównemu**:

>> Uwidacznianie pozytywnego wpływu polityki finansowania UE oraz wartości dodanej współpracy polsko-niemieckiej i jej odczuwalności dla społeczeństwa - poprzez odpowiednią, ukierunkowaną i wiarygodną komunikację w ramach realizacji programów i projektów. <<

W oparciu o doświadczenia zdobyte w poprzednich okresach finansowania, w Programie wyznaczono **pięć celów komunikacyjnych**. Dla każdego celu komunikacyjnego najważniejsze informacje (niepełna lista) są przedstawione w następujący sposób:

* inne grupy docelowe (główna grupa docelowa jest wymieniona w nazwie celu komunikacji)

! kanały komunikacji

- wskaźnik produktu

+ wskaźnik rezultatu

1. Wspieranie potencjalnych wnioskodawców w celu generowania wysokiej, jakości projektów.

* nowi wnioskodawcy, sieci współpracy, mieszkańcy na obszarze objętym

Programem i poza nim

! Strona internetowa programu, dokumenty, Jems

- Liczba przeprowadzonych konsultacji wniosków w oparciu o zarysy projektów

- Liczba przeprowadzonych wydarzeń informacyjnych

- Liczba uczestników/czek, którzy/re wzięli udział w wydarzeniach informacyjnych

- Liczba wniosków o dofinansowanie projektów złożonych przez Jems

2. Wspieranie partnerów (beneficjentów) w efektywnym wdrażaniu projektów i informowaniu o rezultatach projektów.

! Strona internetowa programu, dokumenty, Jems, Branding

- Liczba przeprowadzonych konsultacji w trakcie realizacji projektu
- Liczba szkoleń z zakresu realizacji projektu przeprowadzonych dla partnerów
- Liczba uczestników/czek szkoleń dla partnerów z zakresu realizacji projektu

3. Informowanie społeczeństwa o rezultatach i oddziaływaniu Programu i projektów.

* sieci współpracy, przedstawiciele mediów, decydenci polityczni

! Strona internetowa programu, newsletter, komunikaty prasowe, media społecznościowe, publikacje, media: drukowane / online / radio / TV.

- Liczba informacji opublikowanych przez Program
- Liczba osób, do których dotarły informacje opublikowane przez Program
- Liczba przeprowadzonych wydarzeń programowych i dodatkowych działań komunikacyjnych
- Liczba uczestników przeprowadzonych wydarzeń programowych i dodatkowych działań komunikacyjnych
- + Liczba informacji opublikowanych przez Program i udostępnionych na portalach społecznościowych przez osoby trzecie

4. Intensyfikacja współpracy z innymi Programami Interreg (w szczeg. programami polsko-niemieckimi)

* potencjalni wnioskodawcy / nowi wnioskodawcy, beneficjenci, mieszkańcy na obszarze objętym Programem i poza nim

! Spotkania, wydarzenia / dalsze działania komunikacyjne, media społecznościowe

- Liczba działań komunikacyjnych zorganizowanych wspólnie z innymi Programami
- Liczba uczestników/czek działań komunikacyjnych organizowanych wspólnie z innymi Programami

5. Wzmocnienie komunikacji wewnętrznej między instytucjami uczestniczącymi w Systemie Zarządzania i Kontroli oraz zwiększenie ich potencjału

! Dokumenty, strona internetowa programu, Jems.

- Liczba przeprowadzonych spotkań / posiedzeń zorganizowanych przez instytucje uczestniczące w Systemie Zarządzania i Kontroli
- + Liczba projektów odwiedzonych wspólnie przez KM

+ **Wskaźnik rezultatu dla celów 1-4:** Zadowolenie uczestników/czek z danego działania komunikacyjnego przeprowadzonego w ramach Programu;wdrażanie przyszłych działań ma być dalej optymalizowane na podstawie informacji zwrotnych zebranych od uczestników/czek.

Powyższe informacje są fragmentem **kompleksowej Strategii Komunikacji**, która jest obecnie opracowywana, i w której np. zdefiniowane zostaną dodatkowe wskaźniki uzupełniające, w celu zwiększenia mierzalności planowanych przedsięwzięć.

Kluczem do komunikacji pozostaje **bezpośredni kontakt i wymiana** z odpowiednimi grupami docelowymi **w obu językach**, za pośrednictwem **Wspólnego Sekretariatu** i dwóch **Regionalnych Punktów Kontaktowych**.

Nadal będą wykorzystywane sprawdzone kanały komunikacji, takie jak spotkania w formie doradztwa, posiedzeń i wydarzeń informacyjnych. Ponadto należy lepiej wdrożyć następujące aspekty:

- Przekazywanie informacji w sposób skoncentrowany i zrozumiały,
- sprawić, by informacje były łatwo dostępne i bardziej widoczne (np. media społecznościowe),
- uproszczenie realizacji obowiązków w zakresie komunikacji w odniesieniu do projektów.

Strona internetowa programu www.interreg6a.net będzie powiązana:

- w Niemczech: ze stroną internetową IZ i Federalnego Ministerstwa Gospodarki, które jest odpowiedzialne za współpracę transgraniczną.
- w Polsce: ze stronami Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej, w tym Portalem Funduszy Europejskich, zawierającym informacje o wszystkich unijnych programach realizowanych w Polsce.

Okolo 4,1% budżetu Pomocy Technicznej (EFRR) (koszty wyposażenia oraz ekspertyz i usług zewnętrznych) jest zaplanowane na działania mające na celu wdrożenie Strategii Komunikacji .

Pełnomocnik ds. Komunikacji: pracownik nowo powstałego Wspólnego Sekretariatu.

6 Wskazanie wsparcia dla projektów o małej skali, w tym małych projektów w ramach funduszy małych projektów

Podstawa prawna: art. 17 ust. 3 lit. i), art. 24

Pole tekstowe [7.000]

Fundusz Małych Projektów (FMP) jest ważnym instrumentem Programu, służącym wspieraniu współpracy transgranicznej we wszystkich dziedzinach życia społecznego na polsko-niemieckim pograniczu.

Projekty o ograniczonej wartości finansowej (małe projekty) mogą być finansowane ze środków Programu w ramach FMP zgodnie z art. 24 ust. 1 lit. b rozporządzenia (UE) 2021/1059.

Realizacja FMP jest możliwa w priorytecie 3 w celu szczegółowym 4.6 oraz w priorytecie 4 w celu szczegółowym 6.3.

Małe projekty realizowane w **priorytecie 3** ukierunkowane są na wspieranie kultury i turystyki jako elementu rozwoju gospodarczego, włączenia społecznego i innowacji społecznych polsko-niemieckiego pogranicza.

Małe projekty realizowane w **priorytecie 4** i koncentrują się na działaniach, które wspierają budowanie wzajemnego zaufania poprzez współpracę między obywatelami, organizacjami i administracją.

Tematyczny zakres małych projektów odpowiada lokalnym potrzebom obszaru wsparcia, logice interwencji Programu oraz działaniom danego priorytetu, opisanych w rozdziale 2 Programu.

Ponadto małe projekty mogą być tematycznie opracowane w taki sposób, aby wspierały przygotowywanie lub wdrażanie regularnych projektów.

Podmiot zarządzający FMP zapewnia wspólną promocję oraz doradztwo dla wszystkich potencjalnych wnioskodawców. Ponadto zapewnia on zgodne z prawem wdrażanie FMP oraz procedury oceny i wyboru odpowiadające warunkom ramowym Programu. Procedura wyboru małych projektów realizowana jest przez gremium tworzone przez przedstawicieli z wszystkich krajów uczestniczących w Programie. Przy rozliczaniu małych projektów stosuje się koszty uproszczone.

Środki finansowe przeznaczone na FMP w tym koszty administracyjne funduszu, wynoszą do 13,75 mln EURO z EFRR.

Ponadto w ramach programu możliwe jest wsparcie projektów o ograniczonej wartości finansowej powyżej maksymalnego kwalifikowalnego budżetu dla projektów FMP (projekty o małej skali) zgodnie z art. 24 ust. 1 lit. a rozporządzenia (UE) 2021/1059. W przypadku tych projektów stosowane są również opcje kosztów uproszczonych.

7 Przepisy wykonawcze

7.1 Instytucje programu

Podstawa prawna: art. 17 ust. 6 lit. a)

Tabela 9

Instytucje programu	Nazwa instytucji	Imię i nazwisko osoby do kontaktów	E-mail
Instytucja zarządzająca	Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Zdrowia Meklemburgii - Pomorza Przedniego Referat 420 Europejska Współpraca Terytorialna Interreg	kierownik jednostki	poststelle@w m.mv- regierung.de
Instytucja krajowa (w odniesieniu do programów z udziałem państw trzecich lub krajów partnerskich, w zależności od przypadku)	-	-	-
Instytucja audytowa	Ministerstwo Finansów Meklemburgii - Pomorza Przedniego Referat 130 Instytucja Audytowa EFRR	kierownik jednostki	poststelle@fm. mv- regierung.de

Instytucje programu	Nazwa instytucji	Imię i nazwisko osoby do kontaktów	E-mail
Przedstawiciele grupy audytorów	<i>do uzupełnienia</i>		
Przedstawiciele grupy audytorów	Szef Krajowej Administracji Skarbowej	Dominik Zalewski Dyrektor Departamentu Audytu Środków Publicznych w Ministerstwie Finansów	sekretariat.das@mf.gov.pl
Podmiot, na rzecz którego Komisja ma dokonywać płatności	Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Zdrowia Meklemburgii - Pomorza Przedniego Referat Instytucja Certyfikująca Interreg	kierownik jednostki	poststelle@w m.mv- regierung.de

7.2 Procedura utworzenia wspólnego sekretariatu

Podstawa prawna: art. 17 ust. 6 lit. b)

Pole tekstowe [3.500]

Zgodnie z art. 46 ust. 2 rozporządzenia (UE) 2021/1059 z dnia 24 czerwca 2021 r. i na podstawie uzgodnień partnerskich, Instytucja Zarządzająca wraz z partnerami programu: Rzeczpospolitą Polską i Krajem Związkowym Brandenburgia ustanawia Wspólny Sekretariat. Skład personelu Wspólnego Sekretariatu odzwierciedla partnerstwo w ramach programu.

Tak jak w poprzednich okresach finansowania, Wspólny Sekretariat jest zlokalizowany po niemieckiej stronie obszaru wsparcia w Löcknitz. Położenie po stronie niemieckiej, blisko granicy z Polską i w bezpośrednim sąsiedztwie obszaru metropolitalnego Szczecina zapewnia centralną lokalizację Wspólnego Sekretariatu. Zatrudnieni pracownicy są dwujęzyczni, posługują się językiem niemieckim i polskim. W interesie wszystkich partnerów programu personel jest zatrudniony na stałe w Ministerstwie Gospodarki, Pracy i Zdrowia Meklemburgii-Pomorza Przedniego.

Wyboru polsko- i niemieckojęzycznych pracowników Wspólnego Sekretariatu na nowy okres finansowania dokonuje komisja rekrutacyjna złożona z przedstawicieli wszystkich partnerów programu. Zapewnia to spełnienie wymogów programu związanych ze współpracą międzynarodową. Kierownik Wspólnego Sekretariatu i jego zastępca nadzorują personel Wspólnego Sekretariatu na miejscu.

Wspólny Sekretariat wspiera Komitet Monitorujący, Instytucję Zarządzającą i Koordynatorów Krajowych w Polsce i Brandenburgii w wykonywaniu ich zadań.

Do zadań tych należą w szczególności:

- Doradztwo, szkolenie i informowanie potencjalnych i realizujących projekty beneficjentów;
- Działania informacyjno-promocyjne na rzecz Programu;
- Wspieranie potencjalnych wnioskodawców przy opracowaniu projektów i poszukiwaniu partnerów do realizacji projektów;
- Wspieranie wnioskodawców w procesie składania projektów;

- Koordynowanie procesu składania wniosków, oceny i wyboru projektów oraz ich prezentacja Komitetowi Monitorującemu;
- Wspieranie partnerów wiodących i partnerów projektów w realizacji projektów oraz przy wprowadzaniu niezbędnych zmian do projektów;
- Wspieranie Komitetu Monitorującego przy przygotowywaniu posiedzeń i uchwał;
- Wspieranie Instytucji Zarządzającej i Koordynatorów Krajowych w sprawozdawczości z realizacji programu oraz podczas niezbędnych działań w ramach wdrażania programu.
- Dalsze zadania pracowników są szczegółowo uregulowane w zakresach obowiązków.

We wszystkich tych działaniach, Wspólny Sekretariat jest wiarygodną, rzetelną i zorientowaną na pomoc instytucją do kontaktu dla wszystkich partnerów programu i osób zainteresowanych programem świadczącą usługi w języku niemieckim i polskim.

W porozumieniu z partnerami programu działania Wspólnego Sekretariatu są finansowane ze środków pomocy technicznej Programu.

7.3 Podział odpowiedzialności pomiędzy uczestniczącymi państwami członkowskimi oraz, w stosownych przypadkach, państwami trzecimi lub krajami partnerskimi oraz KTZ w przypadku korekt finansowych dokonywanych przez instytucję zarządzającą lub Komisję

Podstawa prawna: art. 17 ust. 6 lit. c)

Pole tekstowe [10.500]

Projekt w przygotowaniu

8 Stosowanie stawek jednostkowych, kwot ryczałtowych, stawek ryczałtowych i finansowania niepowiązanego z kosztami

Podstawa prawna: art. 94 i 95 rozporządzenia (UE) 2021/1060 (rozporządzenie w sprawie wspólnych przepisów)

Tabela 10 Stosowanie stawek jednostkowych, kwot ryczałtowych, stawek ryczałtowych i finansowania niepowiązanego z kosztami

Planowane stosowanie art. 94 i 95	TAK	NIE
Od momentu przyjęcia, program będzie wykorzystywał refundację wkładu Unii w oparciu o stawki jednostkowe, kwoty ryczałtowe i stawki ryczałtowe w ramach priorytetu zgodnie z art. 94 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów (jeżeli tak, proszę wypełnić aneks 1)	☐	☒
Od momentu przyjęcia, program będzie wykorzystywał refundację wkładu Unii w oparciu o finansowanie niepowiązane z kosztami zgodnie z art. 95 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów (jeżeli tak, proszę wypełnić aneks 2)	☐	☒

Mapa

Mapa obszaru objętego programem

Aneks 3

Wykaz planowanych operacji o znaczeniu strategicznym, wraz z harmonogramem –
art. 17 ust. 3

Pole tekstowe [2.000]

-